

SVEIKINAME TREČIAJĄ LIETUVIŲ KULTŪROS KONGRESĄ

KŪRYBA IR KULTŪRINIAI LOBIAI RAMIOJE NUOŠALĖJE

Dail. Kazio Varnelio aplinkoje pasižvalgus

KAZYS BRADŪNAS

Nemaža dalis mūsų dailininkų savo profesijoje yra didžiai ir užgirtinai aktyvūs parodų įvairiose kolonijose organizavimo ir spaudoje nuolatini rodymosi prasme. Nuo viso to labai toli atšokęs yra Kazys Varnelis. Tik tas jo atšokimas nesuprastas, tik tas jo atšokimas nesuprastas kaip, lyg dailininkas būtų išsiūngęs iš mūsų lietuviškosios bendruomenės, lyg jam visai nerūpėtų mūsų kultūrinio gyvenimo slinktis. Anaipol! K. Varnelis Chicagoje matomas kiekvienos reikšmingesnės parodos atidaryme, koncerte, vaidinyje, paskaitoje ar šaip būdingesnėje kultūrinėje tos ar kitos rūšies vakaronėje, popietėje. Tik tokiais progomis jo nepamatsi kur nors pirmose publikos eilėse, o vis kur nors nuošaliau, tyliau ir kukliau.

Tėvas dievdirbis, o sūnus avangardistas

Šia proga prisimena čia man ir dar vienas dalykas: mūsų kultūriniam gyvenime neretose šeimose iš kartos į kartą tiesiog, sakyčiau, paveldėjimo keliu pereina kūrybinis užsiąsąs žavimas. Ypač tai ryšku mūsų muzikos istorijos kelyje, kai pamatai, kad daugumos mūsų kompozitorių tėvai buvo vargonininkai. Dailėje tokių pavyzdžių mažiau, tačiau taipgi yra. Kazio Varnelio atvejis čia yra vienas iš išskirtinai įdomiausių. Dailininko tėvas, taipgi Kazimieras, buvo žemaitis dievdirbis, buvo vienas iš tų mūsų liaudies skulptorių, kurie lyg paskutiniai anos liaudies skulptūros mokytojai šimtamečių tradiciją pratęsė iki moderniųjų laikų. Kazio Varnelio tėvas mirė 1947 metais. Tėvas Varnelis, kaip dievdirbis, figūruoja ir Lietuvių Enciklopedijoje, o jo, bedrožiančio "dievuką", nuotrauka puošia ir Lietuvoje neseniai išleista "Lietuvių liaudies meno" (skulptūros) II to. 214 psl. Taigi, tėvas giliausiomis savo kūrybos šaknimis įaugęs į senąją mūsų liaudies skulptūrą, o sūnus, kaip Lietuvių Enciklopedija sako: "vienas pirmųjų

lietuvių dailininkų domėjosi abstraktine tapyba, 1949 m. pradėjęs kurti abstraktinėje dvasioje. Jo kūryboje galima paminėti geometrinių abstrakcijų bandymus, tačiau kituose darbuose atsispindi kubistinės, kartais net biomorfinės tendencijos. Paskutiniaisiais metais susidomėjo ir atsidėjęs studijuoja skulptūrą. Varnelio skulptūra, nors moderni, turi daug dekoratyvinių elementų, kai kur gaudama pradžią lietuvių liaudies motyvuose". Taigi sūnaus avangardas savo gėlmėse vis tiek susisiekiama su tėvo šimtmetine tradicija. Ir šitas sūnaus ir tėvo modernizmo ir liaudies tradicijos neutraktas santykis šiuo atveju yra tikrai pabrėžtinai įdomus.

Pirminių struktūrų srovėje

Galėtume šioje vietoje suminėti mokyklų vardus, kuriose Lietuvoje ir Vakarų Europoje K. Varnelis studijavo meną, galėtume išvardinti visą eilę lietuvių ir amerikiečių bažnyčių, kurias šiame krašte K. Varnelis pokario metais dekoravo ar

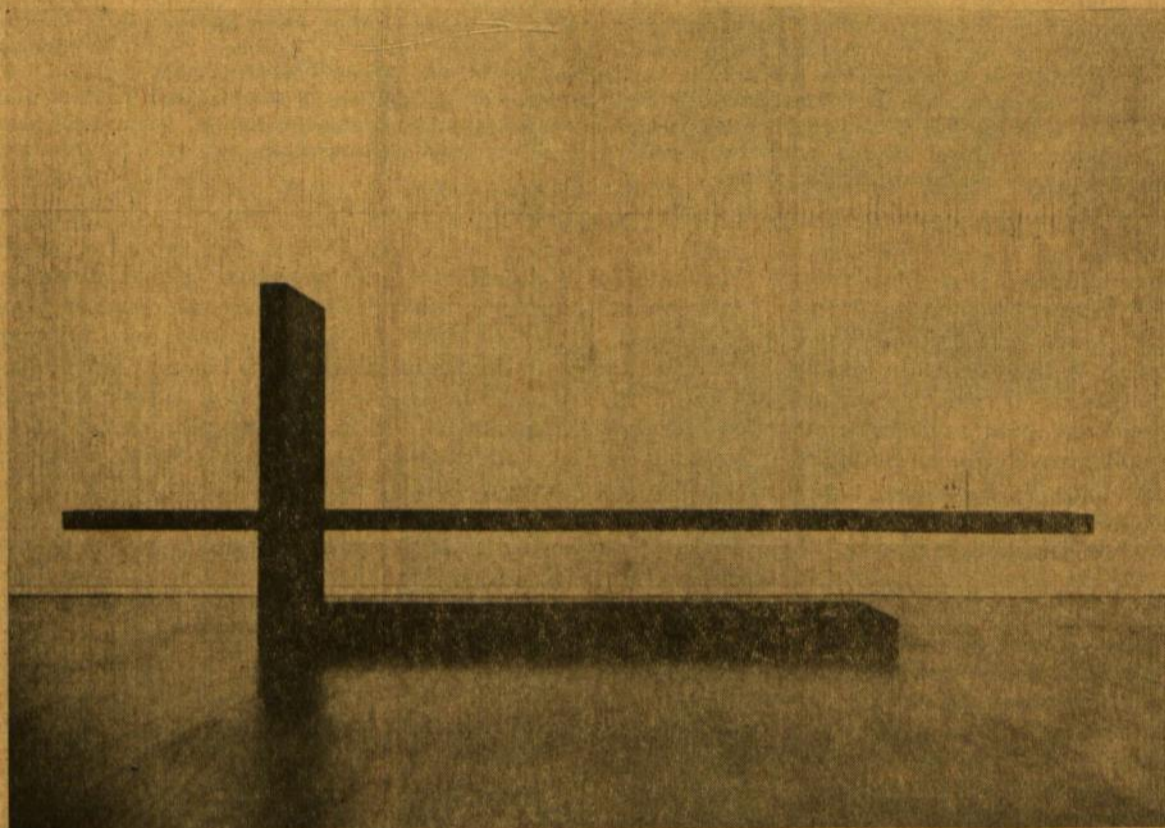

Dail. Kazys Varnelis

ba sukūrė joms įspūdingus vitražus, reikėtų nepamiršti ir virtinės lietuvių ir amerikiečių bendrinių parodų bei galerijų, kuriose buvo matomi ir Kazio Varnelio darbai. Bet užteks pasakyti, o tai labiausiai džiugina, kad ir šiuo metu dailininkas ir skulptorius (š. m. vasario 25 d. sulaukęs 50 metų) yra pačiame savo kūrybos įsisiūbavime, vis nesustojęs vietoje, vis meno raidos pirmagaliuose, ką liudija ir šiame numeryje jo pastarųjų darbų nuotraukos. Šiuolaikinei jo skulptūrai ir tapybai yra būdingas konstruktyvios ir grynosios formos tiesiog sidabrinis skambėjimas, kur elementarūs erdvės ir objekto elementai pačioje moderniausioje, taip vadinamo, "pirminių struktūrų" meno kryptyje pasiekia kone klasikinio aiškumo.

2,000 tomų lituanistikos

Tačiau Kazio Varnelio kultūrinis interesas nesiriboja vien

Kazys Varnelis

Skulptūra be pavadinimo

tik grynąja dailė. Žinoma, pirmoje eilėje jis yra tik dailininkas, tačiau aklinau neužsidaręs tik savo pašaukimo ir savo specialybės ribose. Jam rūpi daugelis mūsų kultūrinio gyvenimo sričių, į ne vieną iš jų jis yra nukreipęs savo kantrų ir metodiškai užsispyrusį žemaitis dėmesį. Tebūna čia viena kita tokia sritis suminėta.

Užtenka tik užsukti į erdvų Gabrielės ir Kazio Varnelių butą artimoje Chicagos šiaurėje, kad pasijustum atsidūręs ne vien tik meno galerijoje, bet ir kone unikuminių tomų bibliotekoje, kartografijos muziejuje ir čurlionados šaltinyje įvairiausiomis pasaulio kalbomis.

Eini čia iš kambario į kambarį ir negali atsistebėti vienoje vietoje sukauptu Lietuvą ir lietuvius liečiančiu kultūrinio lobiu. Sakysim, Gabrielės ir Kazio Varnelių bibliotekoje rasi per 3,000 išskirtinai vertingų tomų, iš kurių 2,000 tomų yra lituanistika. Vien tik čurlionados rinkinys čia sudaro 50 pozicijų įvairiomis pasaulio kalbomis: anglų, rusų, vokiečių, italų, portugalų, prancūzų, lenkų ir lietuvių.

Praėjusių amžių leidinių originalai

Beveik savo akimis netikėtai, sklaidai čia rąkomis tokius originalus, kaip: Joanes Blaeu rytinės Europos atlasas, išleistas 1659 m. ispanų kalba, rąkomis koloruotas, kur yra bent du Lietuvos žemėlapiai su aprašymais, vienas iš jų pažymėtas "Magni Ducatus Lituania". Čia pat ir "Lietuvos statuto" penktoji laida, spausdinta Vilniaus akademijos jezuitų spaustuviėje 1744 m.; Sebastian Muenster "Cosmographia Universalis" 1544 m., dalis veikalų su pilnu tekstu apie Lietuvą ir Lenkiją; Schloesser Ludwig "Geschichte von Litauen" 1785 m., vienas iš svarbiausių Lietuvos istorijos veikalų po Kojelavičiaus; Mykolo Lietuvio "Lietuvos - Lenkijos aprašymas" išleistas Leidene (Olandijoje)

1627 m.; K. Simonavičiaus "Artis Magnae Artilleriae" 1650 m. Leidene; "Pasaulio istorija" italų kalba, 7 tom. 1738, kur rašoma apie Lietuvą ir Lenkiją.

Kartografijos lobis

Varnelių nuosavybė yra ir vienas iš pačių didžiausių pasaulyje kartografijos rinkinių, liečiančių istorinę Lietuvą. Visa ši kartografija čia sutelkta atskiroje patalpoje, kurioje įėjęs, tiesiog paskesti retenybėse. Čia ir M. Radvilos Lietuvos žemėlapis su atskiru Dniepro baseinu 1613 m., ir Lietuvos žemėlapis su atskiru Dniepro baseinu 1749 m. žemėlapis "Magni Ducatus Lituaniae", ir kiti 16, 17 ir 18 amž. Lietuvos žemėlapiai, kurių autoriai yra: Dankert, Kaezius, Homann, Lotter, Ptolomejus,

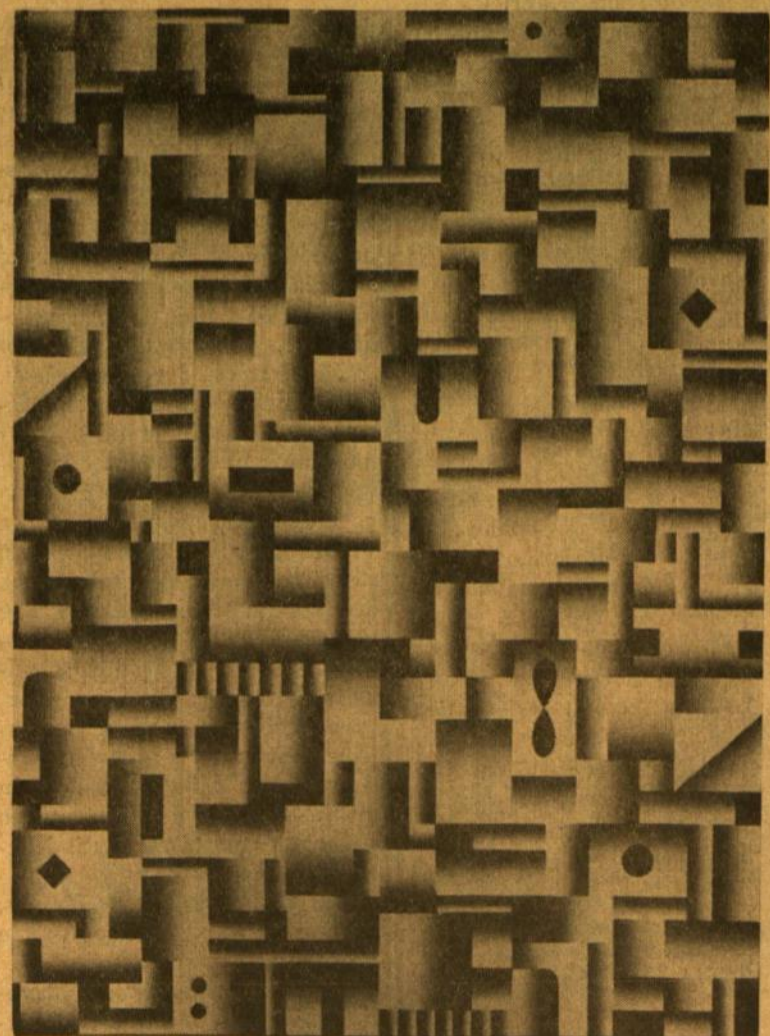
Mercator, Sanson d'Abeville, Coronelli, Fredrick de Witt, Weigel, Zatta, Reilly ir kt.

Senųjų graviūrų grožis

Aki patraukia ir graviūriniai seni miestų vaizdai. Čia ir Brauno - Hogenbergo 1574 m. Vilnius ir Gardinas ir Norblino, Peter de Jode, Ozembloviskio ir kt. raiziniai Lietuvos praeities temomis. Labai puikus Dahlbergo raizinių kompleksas, vaizduojąs Lietuvos karą su švedais 17 amž. Gretimai matyti ir Lietuvos bei Lenkijos valdovų portretai, raizyti varjė, taip pat ir Lietuvos didikų (Radvilų, Sapiegų ir kt.) veidai.

Ir visi šie knygų tomai, ir visa ši kartografija, grafika ir kt. yra tikrieji originalai, ne

(Nukelta į 4 psl.)

Kazys Varnelis

Forma erdvėje

Kertinė Parastė

TARPKONGRESINIS PENKMETIS IR DABARTIS

Dvidešimtojo amžiaus antrojo pusės penkeri metai kultūrinio gyvenimo raidoje yra labai didelis laikotarpis. Didelis ne dėl to, kad moderniaisiais laikais pats laikas būtų kuria nors prasme paigėjęs. Atvirkščiai, važdingai kalbant, laikas yra kaip tik kone sutrumpėjęs, kai šiandien visose žmogiškosios veiklos srityse mes taip dažnai esame pagriebiami verpetuojančio ir raketomis priekin beskrendančio gyvenimo, kad ir to laiko visur mums vis trūksta.

Tačiau mūsų dabarties metai yra dideli ne koku savo paigėjimu ar sutrumpėjimu, o įvykių ir atliktų darbų juose gausumu. Visa žmonijos istorija, XX amžiu artėjant į pabaigą, žaizaruoja tokiu nauju atidengimu, o drauge ir nauju kultūriniu laimėjimų tempu, kad žmogaus kūrybių pastangų estafetė šiandien per penkmetį nunešama toliau, negu per ištisus penkiasdešimtmečius ar net šimtmečius praityje. Šitai turint galvoj, ir mūsų, laisvojo pasaulio lietuvių, kultūrinio gyvenimo laikotarpis tarp 1962 metais įvykusio Antrojo kultūros kongreso ir šį savaitgalį Chicagoje vykstančio Trečiojo kultūros kongreso turėtų būti didelis. Ar iš tikrųjų jis toks buvo?

Manau, kad reikalas būtų pertemptas, jei čia intume giedoti liaupses, sakydami, kad laisvojo pasaulio lietuvių kultūrininkai per pastarąjį penkmetį atliko atžmogiškus darbus. Tačiau taipgi būtų toli nuo teisybės, jei kalbėtume, kad nieko reikšmingesnio nepadarėta. Šiaip ar taip, mes buvome sveturiu lietuviška kultūrinė bendruomenė, dar pakankamai gyva, dar pakankamai kūrybinga, kiek įmanoma tokiose sąlygose. O kokio aki-vaizdesnio smuktelėjimo žemyn kur kas gausesnis, negu kituos kultūrinuos sektoruos.

Vis dar, kaip įprasta, tebuvo leidžiamos mūsų rašytojų grožinės literatūros knygos, kai kurios vertimuose patraukdamos net amerikiečių kritikų dėmesį. Net ir knygos tiražas nesumažėjo, o atvirkščiai, visos eilės knygų tiražai buvo ligi paskutinio išparduoti. Džugu dar ir dėl to, kad šiuo penkmečiu čionykštėn mūsų literatūron atėjo bent keletas naujų vardų iš jaunosios kartos tarpo, iš karto užsirekomenduodami stiprių ir savitu braižu. Buvo jaučiamas ir literatūros vakarų tradicijos pagyvėjimas. Daugiau ar mažiau rašytojų nepamiršo ir periodinė mūsų spauda, nepamiršo savo talka ir rašytojai savosios spaudos. Tačiau stigo leidinių, kurie akademiniame lygyje nagrinėtų jau nemažą, per dvi-

dešimt metų perkopusią laisvojo pasaulio lietuvių grožinę literatūrą. Žodžiu, mums trūko ir trūksta knygų apie pačias knygas. Reikia tikėtis, kad ateities metuose į šitai bus atkreiptas ypatingas rąšančiųjų, leidyklų ir piniginių fondų dėmesys.

Muzikiniame gyvenime paskutinis penkmetis drąsiai galinėjosi su ankstesniaisiais. Pradedant operomis ir baigiant solistais bei instrumentalistais, gerų koncertų buvo. Chorai, jeigu vienur kitur kiek ir prigeso, tai šen bei ten ir visai naujai išsižiebė. Ką aplamai naujo mūsų kompozitoriai sukūrė, būtų gana sunku tiksliai pasakyti, tačiau neabejojame, kad jų stalčiuose guli nemaži muzikiniai lobiai. Visuomeninių organizacijų ir privačių mecenatų dėmesys ateityje čia turėtų krypti į mūsų kompozitorių rinkinių veikalų išleidimą.

Tikra pastarojo mūsų muzikinio penkmečio naujiena yra sužibėjimas jaunosios kartos kompozitoriaus Dariaus Lapinsko. Jo kūryba, jo muzikinė veikla ir jo dinamiška asmenybė turi bendruomeninės magnetinės traukos ne tik čia augančiam mūsų jaunimui, bet ir visai mūsų visuomenės muzikinei kultūrai, sukančiai laikrodį pirmyn.

Dailės penkmetis buvo tiesiog kupinas parodomis ne tik Chicagoje, bet ir nuošalesnėse kolonijose. Net ir kontinentiniai nuotoliai dailininkams nebuvo kliūtys vienur ar kitur su rengti savo parodas. Reiškiamasis ne vien tik savo lietuviškosios bendruomenės rėmuose, bet ir pripažinimo ir dėmesio laimėjimas svetimos galerijose buvo kūrybingiesiems mūsų dailininkams šiuo laikotarpiu gana būdingas. Ir jaunųjų talentų priauglis dailėje buvo kur kas gausesnis, negu kituos kultūrinuos sektoruos.

Gaila tik, kad penkmeti šiame Kultūros kongrese neuzbaigtas mūsų dailininkų naujų darbų paroda, tenkinantis tik metų metais Čurlionio galerijoje sukauptu (daugeliui ne kartą matytu) mūsų dailininkų darbų pakartotiniu rodymu. Naujo galerijos direktoriaus spaudoje pareikštas pasiteisinimas, kad šviežiai ir naujai parodai paruošti trūko laiko, liūdesio nepašalina, nors paties naujo direktoriaus dėl to ir nekaltiname. Vis dėlto Kultūros kongreso rengimas buvo paskelbtas daugiau kaip prieš metus. Turėjo gražaus laiko apie tikrai kongresinės ir šviežios meno parodos rengimą konkrečiai galvoti ir kongresą organizavusieji, ir Čurlionio galerijai anksčiau vadavusieji, ir ją globojantieji.

(Nukelta į 4 psl.)

Šiame numeryje:

- Tarpkongresinis penkmetis ir dabartis.
- Kūryba ir kultūriniai lobiai ramioje nuošalėje.
- Tikėjimas ir kūrybinė pastanga dar neišblėso.
- Lietuvos istorija lenkiškai.
- K. Balmonto eilėraštis.
- 10-sis pasaulinis kalbininkų kongresas.
- Pataisytas ir "pagerintas" Aistis.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Moterų gyvenimas.

TIKĖJIMAS IR KŪRYBINĖ PASTANGA DAR NEISBLĖSO

Freiburgo "Ecole des Arts & Metiers" dvidešimtmetį minint

ALGIRDAS KURASKAS

1966 m. vasario mėn. 11 d. sukako dvidešimt metų, kai Pietų Vokietijos Freiburg im Breisgau universitetiniame mieste gimė "Ecole des Arts and Metiers". Lietuvių spaudoje ir gyvenime šios mokyklos vardas jau daug kartų buvo minėtas. Nesvetima mūsų visuomenė ir jos buvusių auklėtinių nūdienė kūryba, veikla ir pasiekimai. Dvidešimčiai metų praėjus, jau įmanu praeitin pažvelgti objektyviau, pasvarstyti dalykus ramiau, siejant juos su dabartimi.

Buvusius "freiburgiečius" jungia ne vien praicitęs sentimentai, ne vien mokykla ir bendra profesija. Šios generacijos dailininkai, iš tikrųjų, yra tartum tiltas tarp nepriklausomos Lietuvos dailės tradicijos ir šiuolaikinės Vakarų meno mąstysenos. Nežiu rint kurio krašto dailės ešalonui šie dailininkai priklausytų, jie iš esmės yra lietuviškosios pasaulėjautos produktas. Kiek buvo reikšmingas Ecole des Arts and Metiers egzistavimo faktas, teisingiausiai tegalės atskleisti ir vertinti ateitis. Man parūpo trumpai susitoti ties ta sankryža, kur mūsų visų keliai ir takeliai subėgo ir vėl išsiskyrė.

V. K. Jonynui 1946 metais Vokietijoje pradėjus daryti žygius įsteigti pastovesnės reikšmės ir plaesnės apimties meno mokykla ir pasiklidus apie tai žiniai išvietintųjų stovyklose, anam sumanytū visuotinio ir entuziastingo pritarimo neparodyta. Skeptikai į šią mintį žūrėjo net daugelis Jonyno buvusių auklėtinių ir kolegų dailininkų. Abejoti tokio eksperimento realumu vertė lagerinis nepastovumas ir tas faktas, kad teisinė išvietintųjų asmenų padėtis Vokietijoje anuomet buvo lygi nuliui, ir bet kuri projekcija į ateitį atrodė ir teliksianti mūsų pačių vaizduotės padaru.

Vytauto Kazimiero Jonyno idėja netilpo stovyklų rėmuose. Ją reikėjo išnešti ir įkūnyti už UNRRA'os ribų ir stovyklinių komitetų smulkmenybių. Jonynas įtakingų draugų anuomet susirado ir senas pažintis atnaujino alijantų-prancūzų tarpe. Jau nepriklausomoje Lietuvoje užmegzti su jais ryšiai, aktyvus Jonyno dalyvavimas, anuometinėje Lietuvių-prancūzų kultūros draugijoje, igitas prancūzų Garbės legiono atžymėjimas — tai bene ir buvo tie reikšmingieji Jonyno asmeniniai prekvizitai, kurių pagalba jis pasiekė anuomet pačius įtakingiausius Prancūzijos karinės valdžios asmenis, pateikdamas jiems savo sumanymą. Nesunku spėti, kad nieko prancūzams tuomet nebuvo daugiau priimtinesnio ir naudingesnio, kaip vėl pademonstruoti savo tradicinę humanizmo ir kultūros misiją. Tai buvo skirtinga pažūra nuo kitų alijantų — amerikiečių ir britų. Prancūzams ne tik Jonynas buvo ne naujas ir seniai pažįstamas žmogus; daugelis jų patys pažino Lietuvos gyvenimą prieš Antrąjį pasaulinį karą, kai kurie jų dėstė Vytauto Didžiojo universitete, ejo prancūzų diplomatinės tarnybos pareigas Pabaltijyje ir su pokario Lietuvos tikra padėtimi buvo gerokai susipažinę. Jonynas pažinojo prancūzų mąstyseną. Jis pats kadaise studijavo Paryžiuje, mokėjo jiems pateikti išpūdingą, su prancūzų kultūra susijusį lietuvių sąrašą, sugebėjo aiškiai ir nedviprasmiškai nušviesti savo steigiamos mokyklos prasmę ir naudingumą.

1946 m. vasario mėn. 11 d. V. K. Jonynas gavo iš prancūzų karinės valdžios raštą, pažymintį jos sutikimą atidaryti "Ecole des Arts & Metiers" mokyklą prancūzų zonoje ir kviečiantį V. K. Jonyną būti šios mokyklos direk-

toriumi. Bet tai tik oficiali mokyklos data. Iš tikrųjų praktiškasis mokyklos steigimas, profesūros organizavimas, studentų verbavimas ir tikrojo darbo pradžia nusitęsė ilgai. Reikėjo ne tik surinkti ir atsivežti mokytojus bei studentus, bet juos aprūpinti ir reikiama leidimais, patalpomis Freiburg mieste ir jo pašonėje, Kanderno miestelyje. Vienu veikė keramikos ir skulptūros studijos, kitur — audinių studija, dar kitoje vietoje buvo studijuojama pašyba ir grafika. Galiausiai pavyko sutelkti visą mokyklą į vieną patalpą Freiburge, Wonnhaldestrasse 1, vadinamą Rebhaus'ą buvusį kurortinį restoraną — viešbutį, kuriame jau buvo įmanoma ne tik pradėti pastovesnį darbą, bet ir įsteigti daliai studentų bendrabutį. Pagaliau buvo sudarytas nuolatinis profesūros kadras, administracija, profesorių ir studentų pastangomis bei talka atnaujintas intensyvesnių studijų darbas. Iš įvairių Vokietijos kampų telkėsi studentai, daugiausia lietuviai, jau Lietuvoje pradėję dailės studijas, bet karo metu priversti jas nutraukti. 1948 metais, surengus pirmąją mokyklos parodą, sąrašuose turėta 127 studentai, kurių tarpe būta septynių tautybių (jų tarpe Prancūzijos ir Vokietijos tikrųjų piliečių). Lietuviai joje sudarė 80 proc., o mokykla vadovavo visai lietuvių dėsytėjai, Nenuostabu, kad aprašydamas ir įvertindamas pirmąją "Ecole des Arts & Metiers" parodą "Aidu" žurnalo apžvalgininkas (Aidai, 1948 m. lapkričio mėn. Nr. 20) šitai išsireiškė:

"Lietuviškajai visuomenėi su (tos mokyklos studentų A. K.) darbais būtų įdomu susipažinti vien dėl to, kad apie 80 proc. mokinių yra lietuviai — geriausias tremtyje esančių menininkų pajėgos. Atvykęs į Mokyklą gali kartais pamanyti, kad čia kuri nors Kauno ar Vilniaus meno Akademija, nes jos studijose sutiksim ir flegmatiską Vizgirdą ir judrų Jonyną, grafiką Valių ir tapytoją Valešką. Mokykla įsikūrusi vaizdingoje vietoje, prie pat Freiburge, pažaliavusiam name, vadinamam Rebhaus. Tvirtos direktoriaus V. K. Jonyno rankos vadovaujama, ši mokykla, kaip jau minėjau, daug ko pasiekė."

Tai ne tik mūsų dailė reikšmingos pavardės. Tai asmenybės, kurių pasižymėjimo šios mokyklos studentai įgijo žinių ne vien mokyklos kurso rėmuose. Minėtieji dėstytojai nepastenkino vien tik privalomu, oficialiu programos dėstyti. Jie nuolat skatino studentus plėsti savo akiratį, gilinti savo žinias ir perprasti kiekvieną kultūros apraišką. Toks buvo Adolfas Valeška, suorganizavęs inspiruojančius, aštrų intelektualinio lygio diskusijų penktadienius, vykstančius jo privačiame bute, dažnai dalyvaujant pačioms svariosioms mūsų literatūros ir meno asmenybėms. Štai kad ir dailininkai Tamošaičiai, stebuklingi ir herojiški būdu iš Lietuvos parsigabėję nemažą dalį savo privačios bibliotekos, ne tik leisdavo, bet primygtinai skatindavo studentus ją naudotis. O tos bibliotekos būta vertingos ir nemažos. Čia vykdavo simpoziumai, diskusijos ir paskaitos. Vokiečių ir prancūzų literatūros dėstytojai Henrikas Nagys ir Alfonsas Nyka-Nyliūnas, neišsitedkami oficialių paskaitų rėmuose, taip užkrėsdavo studentus, jog pokalbiai dažnai buvo tęsimi uždaruose rateliuose. Daugelis studentų savo praktiškuosius uždavinius atlikinėdavo vėliausiomis naktimis ir visi profesoriai savo privačiu laiku koregavdavo darbus, teikė patarimus. Profesoriai ir studentų santykiai pynėsi be galo draugiškoje atmosferoje. Mokyklos vadovybė organizavo ekskursijas į Vakarų Vokietijos meno muziejus, reikšmingas parodas, ruošė specialias išvykas, kaip į Elzaso-Lotarvingijos Strassburgą ir Kolmarą. Visa tai gerokai praplėtė studentų žinias. Anuomet Freiburg mieste vyko nemaža retrospektyvinių žymiųjų pasaulio dailės meistrų parodų, vertingų koncertų, veikė vokiečių dramos ir operos teatrai. Šalia "Ecole des Arts & Metiers" dalis mokinių studijavo dar kitas sritis Freiburg Albert-Ludwig universitete. Visose Freiburg aukštosiose mokyklose studijavo arti pusrėčio šimto lietuvių studentų. Veikė čia ateitininkai, Šviesos sambūris, akademiškai skautai, jūros skautai, Freiburg lietuvių sporto klubas. Studentiškas gyvenimas čia buvo gausus, gyvas, linksmas ir giliai patriotiškas. Nebuvo čia ardančių politinių vaidų ir irzlių ideologinių ginčų. Šita harmonija tapdavo akivaizdi, gausiai renkantys lietuviškuosius kultūrinius, pramoginius ir sportinius parengimus, kuriuos išradinai rengdavo tie patys Freiburg studentai.

Freiburge telkėsi ir lankydavosi kitur gyvenę mūsų talentingieji rašytojai ir kiti menų žmonės. Iš

Ramojus Mozoliauskas Partizanai (Freiburgo mokyklos laikų studijinis darbas)

Scenos užkulisį prieš generalinę "Maro" operos repeticiją. Iš kairės į dešinę Julius Savrimavičius, kompozitorius Darius Lapinskas, Aldona Stempuzienė ir Stasys Baras. "Maro" ir kantatos "Karalius Mindaugas" premjera įvyksta šiandien, lapkričio 25 (šeštadienį) 8 val. vak. Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje, Chicagoje. Abu pastatymai kartojami ten pat dar ir rytoj, lapkričio 26 (sekmadienį) 3 val. 30 min. popiet. Bilietų dar bus galima įsigyti prieš spektaklius Marijos aukšt. auditorijos kasoje. Sekmadienį kasa bus atdara nuo 12 val. 30 min. Studentai ir moksleiviai sekmadienio spektakliui ten pat galės papigintomis kainomis gauti pristatomų kėdžių vietas. Nuotr. V. Noreikos

Meno istorijos: Aleksis Rannit Anatomijos: dr. Izidorius Kaudas.

Prancūzų kalbos ir literatūros: Alfonsas Nyka-Nyliūnas ir Jadvyga Aleksandravičienė.

Vokiečių kalbos ir literatūros: Magdalena Galdikienė ir dr. Henrikas Nagys.

Tai ne tik mūsų dailė reikšmingos pavardės. Tai asmenybės, kurių pasižymėjimo šios mokyklos studentai įgijo žinių ne vien mokyklos kurso rėmuose. Minėtieji dėstytojai nepastenkino vien tik privalomu, oficialiu programos dėstyti. Jie nuolat skatino studentus plėsti savo akiratį, gilinti savo žinias ir perprasti kiekvieną kultūros apraišką. Toks buvo Adolfas Valeška, suorganizavęs inspiruojančius, aštrų intelektualinio lygio diskusijų penktadienius, vykstančius jo privačiame bute, dažnai dalyvaujant pačioms svariosioms mūsų literatūros ir meno asmenybėms. Štai kad ir dailininkai Tamošaičiai, stebuklingi ir herojiški būdu iš Lietuvos parsigabėję nemažą dalį savo privačios bibliotekos, ne tik leisdavo, bet primygtinai skatindavo studentus ją naudotis. O tos bibliotekos būta vertingos ir nemažos. Čia vykdavo simpoziumai, diskusijos ir paskaitos. Vokiečių ir prancūzų literatūros dėstytojai Henrikas Nagys ir Alfonsas Nyka-Nyliūnas, neišsitedkami oficialių paskaitų rėmuose, taip užkrėsdavo studentus, jog pokalbiai dažnai buvo tęsimi uždaruose rateliuose. Daugelis studentų savo praktiškuosius uždavinius atlikinėdavo vėliausiomis naktimis ir visi profesoriai savo privačiu laiku koregavdavo darbus, teikė patarimus. Profesoriai ir studentų santykiai pynėsi be galo draugiškoje atmosferoje. Mokyklos vadovybė organizavo ekskursijas į Vakarų Vokietijos meno muziejus, reikšmingas parodas, ruošė specialias išvykas, kaip į Elzaso-Lotarvingijos Strassburgą ir Kolmarą. Visa tai gerokai praplėtė studentų žinias. Anuomet Freiburg mieste vyko nemaža retrospektyvinių žymiųjų pasaulio dailės meistrų parodų, vertingų koncertų, veikė vokiečių dramos ir operos teatrai. Šalia "Ecole des Arts & Metiers" dalis mokinių studijavo dar kitas sritis Freiburg Albert-Ludwig universitete. Visose Freiburg aukštosiose mokyklose studijavo arti pusrėčio šimto lietuvių studentų. Veikė čia ateitininkai, Šviesos sambūris, akademiškai skautai, jūros skautai, Freiburg lietuvių sporto klubas. Studentiškas gyvenimas čia buvo gausus, gyvas, linksmas ir giliai patriotiškas. Nebuvo čia ardančių politinių vaidų ir irzlių ideologinių ginčų. Šita harmonija tapdavo akivaizdi, gausiai renkantys lietuviškuosius kultūrinius, pramoginius ir sportinius parengimus, kuriuos išradinai rengdavo tie patys Freiburg studentai.

Tapybos profesoriai ir instruktoriai: Adomas Galdikas, Viktoras Vizgirda ir Adolfas Valeška. Skulptūros: Aleksandras Marčiulionis.

Grafikos: Telesforas Valius, Alfonsas Krivickas.

Audinių studijos: Antanas Tamošaitis ir Anastazija Tamošaitienė.

Keramikos: Antanas Muraitis, Eleonora Marčiulionienė.

Pašybos: Vytautas K. Jonynas, Vytautas Kasiulis, Teisutis Zikaras.

Perspektyvos ir braižybos: Inž. Vytautas Kmitas.

čia plėtė savo veiklą Lietuvių dailės institutas, surengdamas parodą vokiečių Augustiner Muzeum Freiburge ir kituose reikšminguose Vakarų Vokietijos centruose. Čia užmezgė glaudžius ryšius su vokiečių leidyklomis ir meno žurnalais "Das Kunstwerk" V. K. Jonynas ir Aleksis Rannit, pristatydami vokiečių meno sluoksniams lietuvių dailininkus. Nemaža dalis mūsų mokslo ir meno žmonių suartėjo su vokiečių ir prancūzų įtakingais asmenimis ir toji bičiulystė turėjo neabejotinai teigiamos reikšmės visų lietuvių statusui. "Ecole des Arts & Metiers" buvo ne tik oficialiai globojama prancūzų valdžios, bet ir pavienių prancūzų, kurių palankumas lietuviams buvo akivaizdus ir neeilinis. Šia prasme kitos tautinės grupės lietuviams tikrai galėjo pavydėti. Paminėtinų tik kelių tokių globėjų tarpe turėjome generolą Schmittleina'ą, generolą Koenig'ą, žymų prancūzų meno kritiką Maurice Jardot, prancūzų zonos gubernatorių generolą Pene (Pastarojo dukte studijavo "Ecole des Arts & Metiers", ir studentai niekadoms neužmirš tikrai karališką pokylio, kurį jis surengė lietuviams meno studentams guber-

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683 DR. K. G. BALUKAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROspect 5-1217 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REpublic 7-7568 DR. S. BIEŽIS CHIRURGAS Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-Cios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 9-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar. Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS Inkstų ir šlapimo takų chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 N. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. ANNA BALIUNAS AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

natoriaus pompatiškoje rezidencijoje). Jo prielankumas lietuviams menininkams nenutrūko ir tada, kai "Ecole des Arts & Meriers" jau nebeegzistavo.

Tuometinėmis aplinkybėmis "Ecole des Arts & Metiers" studentai, reikia pripažinti, turėjo gana privilegijuotas sąlygas. Senajame Rebhause buvo daug jau nystės išsiliejimo, tačiau mokėta ir atkakliai dirbti, rimtai susitelkti. Todėl profesoriai ne tik rūpinosi studijų rimtumu, bet gebėjo būti atlaidūs, kantrūs ir suprantantys studentų triukšminoms, bet ne piktomis privačioms išdaigoms.

Chicagoje, Čiurlionio galerijoje

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960 DR. E. DEKYS GYDYTOJA IR CHIRURGE SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS CRAWFORD MEDICAL BLDG 6449 So. Pulaski Road Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873 DR. W. M. E

LIETUVOS ISTORIJA LENKISKAI

Prof. J. Ochmanskio "Historia Litwy"

J. DAINAUSKAS

Ossolineum leidykla Vroclave, Lenkijoje, 1957 m. vasarą) išleido Poznanės universiteto prof. J. Ochmanskio veikalą "Historia Litwy" (Lietuvos istorija), nors pradžioje autorius pasako, jog siekes parašyti ne Lietuvos krašto, bet tik lietuvių tautos istoriją, atpasakoti tos tautos nepaprastą ir didingą praeitį.

Esą, lietuvių "gana vėlai, nes tik 1009 m., pirmą kartą pasirodė Europos istorijos scenoje; Kryžiuočių ordino pamerkti sunaikinimui, sugrėbė sukurti galingą valstybę, apsaugoti plačius Rusės plotus nuo mongolų jungo, davė Lenkijai didingą Jogailaičių dinastiją, o pasauliui daug puikių valstybės vyrų, mokslininkų, menininkų; vėliau lyg suskilę į dvi dalis: sulenkintą aukštesnį luomą ir joje niekinamą lietuvių liaudį, kuri, rusifikacijos gyvybiškai gramasa, ne tik atgimė kaip tauta, bet ir sugrėbė sukurti savo nepriklausomą valstybę, gi po to... atmetė fašizmą ir pasirinko socializmą". Tuose "reimuose" J. Ochmanskis ir nagrinėja Lietuvos istoriją — nuo seniausių laikų ir iki 1940 metų.

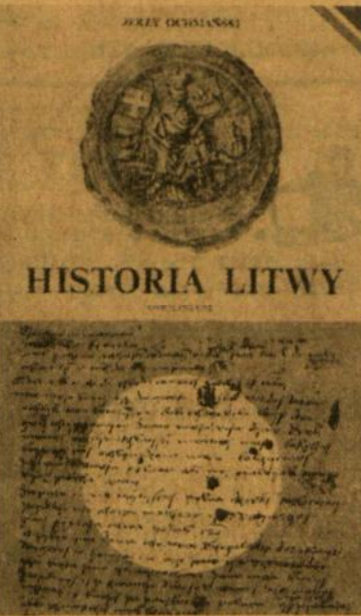
Kritiškas stebėjimas ir savitas faktų vertinimas

Trumpai paliesdamas keliolika "Lietuvos istorijų", lenkų parašytų, o taip pat ir Daukanto, Alekso, Šapokos Lietuvos istorijas, gana kritiškai stebėjęs prie trijų tomų "Lietuvos istorijos", išleisto (1957, 1963, 1965) Vilniuje, prikišdamas tam veikalui paviršutinį Lietuvos-Lenkijos santykių nagrinėjimą ir apeidimą istorinės statistikos duomenų, be kurių, sako, šiandieną neįmanu nagrinėti nė krašto populiacijos, nė luomų struktūros, nė turtų valdymo apimtys bei raidos. Gi pastarojo veikalas Lietuvos istorijos periodizacija; J. Ochmanskio manymu, nesiderina su istorine tikrove. J. Ochmanskis pabrėžia, kad savo veikle jis pirmučiausia bando duoti ne vien faktų atpasakojimą bei jų komentavimą, paimitus iš kitų veikalų, bet siekia ty faktų autentiškumo patikrinimo ir bando duoti savitus jų ivertinimus ar net naujus paskirų problemų sprendimus. Didele dalytimi šis veikalas paremtas autoriaus tyrinėjimais, darytais nuo

1955 m. Poznanės universiteto Istorijos institute, prof. dr. H. Lovmianskiui vadovaujant.

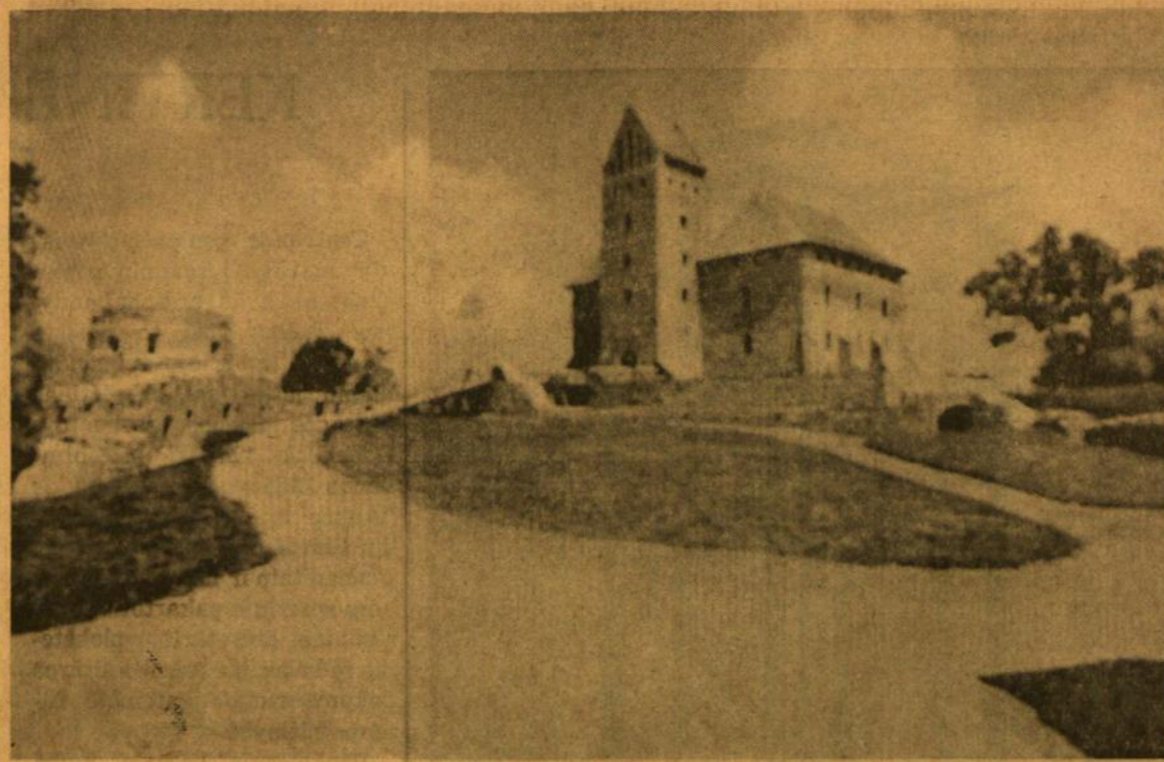
Lietuvos istorijos periodizacija

Veikalo kryptį geriausiai pavaizduoja autoriaus duota Lietuvos istorijos periodizacija: 1. Lietuva ir jos geografinė aplinka. 2. Lietuvos atsiradimas; 3. Lietuvos valstybė XIII ir XIV a.; 4. Lietuva unijoje su Lenkija, savo galios viršūnė, tarp XIV a. pabaigos ir XV a. vidurio; 5. Lietuva didikų valdoma (1440-1548); 6. Lietuvos žydėjimo laikotarpis (1548-1648); 7. Lietuvos smukimas (1640-1750) ir kova dėl pažančios (1750-1795); 8. Lietuva feodalinės epochos pabaigoje (1791-1861); 9. Tautinis Lietuvos atgimimas (1861-1904); 10. Lietuva revoliucijos ir reakcijos metu (1905-1914); 11. Lietuva I-jo Pasaulinio karo metu (1914-1918); 12. Nepriklausoma Lietuva tarp demokratijos ir fašizmo (1918-1940). Kiekvienas laikotarpis suskirstytas į 15-20 skyrelių, aptariant kiekvieno periodo svarbesnius įvykius chronologiškai. Pabaigoje pateikiama 1940-1960 m.

Šiandieninė Lenkijoje išleistas "Lietuvos istorijos" viršelis su Vytauto Didžiojo antspaudo nuotrauka viršuje.

autorius manymu, svarbesnius Lietuvos gyvenimo įvykių chronologinė apžvalga. Knyga — 348 puslapių, kurių 290 apima tekstą, gi 20 — bibliografija, 13 — vardų indeksą ir 7 — vietovardžių indeksą. Veikalą papildė 47

Vytauto Didžiojo statytoji Trakų pilis Galvės ežero saloje.

ilustracijos (kurių tarpe: Vasario 16 dienos akto fotokopija ir A. Smetonos fotografija), daugumoje paimtos iš lietuvių istorinės literatūros, o taip pat ir 5 žemėlapiai. Vietovardžiai ir pavardės daugumoje rašomos lietuviškai. Labai turtingas bibliografijos sąrašas, apimantis apie 600 veikalų, mokslinių darbų liečiančių Lietuvos istoriją, kurių tarpe yra 38 veikalai, studijos išleistos po II-jo pasaulinio karo emigracijoje, laisvajame pasaulyje.

Du valstybei susidaryti centrai ir sąlygos

J. Ochmanskio manymu, Lietuvos valstybei susiformuoti ypač geros sąlygos susidariusios XIII a. pradžioje: Rusė, kuri seniau bandžiusi pavergti Lietuvą, nuo XII a. vidurio susiskaldė į tarp savęs nuolat besipešančias sritis, o po totorių invazijos visai neteko bet kokios politinės reikšmės; nuo lenkų, irgi susiskaidžiusių, lietuvių skyrė sūduviai-jotvingiai, ir lietuvių iš tos pusės nebuvo niekieno puolami; šiaurėje, latvių žemėse, bandė įsitvirtinti vokiečiai, bet lietuvių tada buvo už juos stipresni. Iš metraščių fragmentinių žinių neabejotinai darytina išvada, kad pradžioje Lietuvos valstybei susidaryti brendė du centrai: Žemaitijoje ir Aukštaitijoje. Vis dėlto ir po 1236 m. ties Saule daugiausia žemaičių jėgomis prieš kryžiuočius laimėto mūšio žemaičiai nesuformavo saviems aukštaičiams.

Valstybė dar prieš Mindaugą

Jei Lietuvos paskirų sričių apjungimas ir tęsėsi iki Mindaugo vainikavimosi karaliumi, bet savitas Lietuvos valstybės branduolys buvo susikristalizavęs dar prieš 1219 metus. 1201-36 m. lietuvių buvo surengė ne mažiau kaip 40 karo žygių prieš savo kaimynus, kurių 22 buvo į vokiečių paveržiamas latvių žemes, 14 — į Rusę ir 4. — į Lenkiją. Pažymėtina, kad 1207 m. žygyje į Latviją dalyvavo kariai iš visos Lietuvos. 1219 m. sudarant su Haličo Rusė (Volinija) sutartį, derybose juk dalyvavo ir žemaičių kunigaikščiai, kurie gi niekad neturėjo jokių tiesioginių susidūrimų su Haliču. Tai rodo, sako Ochmanskis, kad Lietuvoje, kuri neabejotinai ilgai gyvavusi atskirose genčių sritimis, laikui bėgant susidėjusiomis į sąjungą, tiek sutvėrėta, jog jau mokėta. ten rūpintis ne vien savo sritiniais, bet ir viso krašto bendrais interesais. Neabejotina, kad tam tikras Lietuvos valstybės branduolys buvo susiformavęs dar prieš Mindaugą. Juk nežinomo vardo, tik vėlesniu šaltinių Rimgaudu vadinamas, Mindaugo tėvas, miręs prieš 1219 m., kronikininkų žiniomis, buvo tiek galingas, kad Lietuvoje neturėjo sau lygaus.

Unijos komentuose niekio naujo

Lietuvių-lenkų unijas autorius stengiasi atpasakoti, prisilaikydama

"tradicinių" lenkiškų tendencijų, veik nekritiškai kartodamas lenkų senus teigimus apie su važiavimą Kriavė ir t.t. Pereidamas prie naujesnių laikų, J. Ochmanskis dažnai griebiasi "terminologijos", kurią vartoja J. Žiugždos, R. Sarmaičio, J. Jurginio ir kitų parengtoji, jau minėta Lietuvos "istorija". Nepriklausomos Lietuvos valstybę jis vadina "buržuazine respublika", tačiau faktus stengiasi atpasakoti teisingai. Pilsudskio veiksmus prieš atgimusi Lietuvos valstybę ir visą Lenkijos politiką Lietuvos atžvilgiu J. Ochmanskis nušviečia irgi teisingai. Savaime suprantama, kad kai kurie jo formulavimai lietuviams yra nepriimtini. Juk tai knyga lenkams. Vis dėlto tiek "prolietiviška" Lietuvos istorija lenkuose pasirodo pirmą kartą.

Kiti J. Ochmanskio raštai, liečią Lietuvos istoriją

Autorius, kilęs iš vidurio Lenkijos, gerai pramokęs lietuvių kalbos, yra paskelbęs visą virtinę mokslinių studijų, liečiančių Lietuvos istoriją: "Pastabos apie ankstyvą feodalizmą Lietuvos valstybėje" (tai V. Pašutos knygos "Lietuvos valstybės susiformavimas" gana išsami recenzija), "Gynybos organizacija Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštystėje prieš Krymo totorių užpuolimus XV-XVI a.", "Didžioji žemės ūkio reforma Lietuvoje ir Gudijoje XVI a." (prancūzų kalba), "Feodalinės Lietuvos istorijos tyrinėjimų problematika dabartinėje Lietu-

DIDŽIOJO LIKIMAS

K. Balmontas

Saulėlaidos lanku nuslydo Sauratis, kraujo spalva ištryskęs. Viršum vandens, kuris pavakarėje estis toks paklęs. Vėl pergyveno tas dienas, kurioms jau niekad nesugrįžti. Į praetį paskendęs Vytautas, kovotojas pražilęs.

Į delną pažūrėjo daugel kartų išbandytos dešinės. Kaip žvelgama į chartą, dovanojusią laimingą lemį. Ten raukšlų vingiuose regėjo puslapių raidės. Kad net valia nepajėgia skirtos dalios atremti.

Kentėjo metų pusimty klūtis, klastas, nelaisvę. Kad taptų galingiausioju valdovu Lietuvos. Nesantaikas stirpdė ir rietenas tarpusavyje sukaustė. Numanė, kad ir lūtas nelaimi nieko be kovos.

O, Lietuva — galingas ažuolas, kurį apglėbt nelengva. Gi menėję ažuolo trijų arklių vežimą galima iskielti. Bet kai Saulėskrytis lanku saulėlaidos nusirita palengva. Prabėgusias dienas pergamente taip patraukiu skaltę.

Kas numanys, ką dantys tie baltieji slepia? Šią sypseną atspėti ne bet kas galės. Betgi galingi daliai toksai nusakymas aprėpia: Juk dirvai kiekvienai yra riba ir matos dugnas kiekvienos duobės.

Per amžius apgaubtas Kestučio patmaugto šešėlio. Jogaila pynė Vytauto kėsams pinkles. Tačiau vairuotojas budrus laivus šauniai į sausumą iskielti. Be virpilio praplaukdamas tas apgaulingąsias grėsmes.

Germanai buitį Lietuvos vis lenkė, draskė, laužė. Bet, viesulus sukėlęs, Vytautas į galą įveikė ir juos. Ir Zalgrį ar Griunvalde dar iki šiolei gaudžia Lietuvos pergalės šauksmai, trimitai skambūs Lietuvos.

Kaip Dievo rykštė, žemėn siausdavo mongolai. Vargal, gaisrai ir maras — totorių pėdsakai liūdni. Tik Lietuvos valdovas chanas drąsiausiai puolė. Perkūnas sugriaudė iki Auksinės Ordos ugnimi.

Nuo Baltijos senos plačiomis stepėmis kalbėjai blaskės: "Vytautas, būk sveikas, Vytaute" — o vėjai skleidavo tą vardą. Ir purluose įsiai juodojon jūron, ton bekrastėn. Ant balto žirgo įžengė, iskielęs spindulingą kardą.

Kai purpurinis Sauratis saulėlaidos lanku nuslysta, Ir aš, į savo sielą žvelgdamas, virš pranašingų vandenu Regiu štai Vytautą — įsiai iš praeties atklysta, Ir spindi savo Lietuvai, kaip rikis tų galingųjų dienu.

Vertė St. Meringis

Konstantinas Balmontas (1867—1943) rusų poetas, estetas ir individualistas, kurio eilėraščių pasižymi dideliu muzikalumu. Gyvenime buvo artimas mūsų poeto Jurgio Baltrušičio draugas. Po balsevikinės revoliucijos pasirinko tremtį laisvajame pasaulyje apgyveno Paryžiuje. Domėjosi lietuvių liaudies dainomis ir lietuvių literatūra, kai ką iš jos versdamas rusų kalbon. Rašė poezijos grynai lietuviškomis temomis.

vos istoriografijoje (1945-1959) "Feodalinė renta ir dvaro ūkis Vilniaus vyskupijos žemėse nuo XIV a. pabaigos iki XVI a. vidurio", "Lietuvių tautinis-kultūrinis judėjimas XIX a. (iki 1890 m.)", tai 200 puslapių veikalas, išleistas 1965 m. Balstogės mokslo draugijos leidinių serijoje, "Ve nediški Lietuvos pradai", "Lietu-

vos apgyvendinimas 1790 metais", "Lietuvos istorija dabarties lenkų veikaluose", "Lietuvos žemių pavadinimai XIII a. — Lietuva, Našėnai, Deltuva" (prancūzų kalba). Tie rašiniai rodo, kad J. Ochmanskiui Lietuvos istorijos klausimai gana išsamiai ir įvairiausiai pažįstami.

10-SIS PASAULINIS KALBININKŲ KONGRESAS

Moksliniai ir buitiniai įspūdžiai iš Rumunijos

Maždaug kas penkeri metai pasaulio kalbininkai susažiuoja vie non vieton pasidalinti savo darbais, padiskutuoti senų ir naujų problemų. 9-sis pasaulinis kalbininkų kongresas, kuriame man taip pat teko dalyvauti, įvyko 1962 m. rudenį Cambridge, Mass. Harvardo universiteto ir Massachusetts Technologijos instituto (MIT) patalpose. Jame dalyvavo apie 900 kalbininkų iš maždaug 50 valstybių.

1500 kalbininkų vienoje vietoje 10-sis pasaulinis kalbininkų kongresas įvyko šiais metais rugpiučio 28-rugsėjo 2 dienomis Bukarešte, Rumunijoje. Mat, tokiems kongresams surengti reikalinga valstybės parama, nes mokslinės organizacijos ir universitetai tiek lėšų neturi. Rumunai, matyt, norėdami parodyti pasauliui savo pažangą kalbotyroje, tokį kongresą apsiėmė suruošti. Planavimas, susirašinėjimas, aplinkraščių išsiuntinėjimas pasauliniu mastu reikalauja daug laiko, daug pastangų ir daug lėšų.

Šiame kongrese dalyvavo apie 1500 kalbininkų iš maždaug 63 valstybių. Kasdien buvo perskaityta ir išdiskutuota dvi pagrindinės paskaitos, skirtos visam kongresui, o rytu ir pavakariop vyko paskaitos net trylikos sekcijų posėdžiuose. Tokiu būdu buvo perskaityta daugiau kaip 600 paskaitų. Sekcijų paskaitoms šį kar-

DR. ANTANAS KLIMAS

tą buvo skirta tik 15 minučių, po to 15 minučių — diskusijom. Kai kurios paskaitos, žinoma, buvo ilgesnės, tai paskaitininkai praistai paskaitė tik ištraukas ir išvadas. Visos paskaitos bus vėliau išspausdintos, dažniausiai

taip pat su diskusijų santraukomis.

Dominavo struktūralinė kalbotyra

Šiame kongrese vyravo paskaitos iš teoretinės kalbotyros, buvo taip pat nemažai paskaitų iš psicholingvistikos, vaikų kalbos išsivystymo ir panašiomis temomis. Kaip tik ką minėjau, kongrese ai-

škiai dominavo struktūralinė-teoretinė kalbotyra. Net ir daugelis europiečių, kurie anksčiau daugiau dirbėdavo istorinės kalbotyros srityje, beveik lenkyniavo vienas su kitu, skaitydami kuo įmantriausiu teoretinių išvedžimų paskaitas, kurios daugiausia remiasi, paties paskaitininko vad. "kalbine vidine intuicija", o ne moksliai surinktais pačios kalbos faktais. Daugelyje paskaitų, kaip dabar yra lyg pasidarę ma-dingą, skambėjo naujai sukurtos terminologijos. Teko girdėti vie-

na profesorių iš Pietų Afrikos pastebinti, kad, girdi, patys kalbininkai vartoja tokią kalbą, kad vieną kito nesupranta...

Nebuvo kalbininkų iš Lietuvos

Didžiausia grupė šalia pačių šeimininkų rumunų, buvo iš JAV daugiau kaip 200. Sovietų delegacija buvo nelabai didelė — gal apie 60. Maskva, deja, neišleido nė vieno lietuvių kalbininko, nors Vilniuje šiuo metu tikrai yra apie 20 kalbininkų, kurie yra ne kiek neblogesni, negu daugelis rusų, kurie į kongresą buvo atvykę. Čia aiškiai matyti, kas yra okupuotoje Lietuvoje šimtaprocentinis bosas. Juk žinoma, kad kai kurie lietuvių, daugiausia griežtųjų mokslų darbuotojai, esti kartais išspraudžiami į sovietų delegacijas užsienin. Vienam kitam net pavieniui leidžiama kiek pakeliauti, bet kalbininkus aiškiai laiko pavožę po Maskvos puodu.

Baltų kalbų skoliniai rumunų tarmėse

Tokiai padėčiai esant, žinoma, nebuvo nė vienos paskaitos išimtinai baltų kalbų klausimais. Baltų kalbų faktai, teisybė, buvo naudojami keliolikoje paskaitų, kurios lieti indoeuropiečių bei ugro-finų ir indoeuropiečių lyginamosios kalbotyros problemas, bet, deja, nebuvo nė vienos paskaitos, pagrindinai liečiančios baltų kalbų problemas, nekaltant jau apie išimtinai liuanistines problemas.

Tik trijose paskaitose buvo gerosi baltų kalbų medžiagos. Vienas jaunas rumunas kalbėjo a-

no paskaitoje, kuri lieti baltų, slavų ir germanų kalbų senuosius santykius buvo taip pat daug medžiagos iš baltų kalbų, ypačiai iš lietuvių kalbos.

Kongresas be politinio aspekto

Rumunai kongresą buvo labai gerai suorganizavę: tvarkingai, iškilmingai. Kongresą atidarė Rumunijos min. pirm. Maurer, kuris su keliais kitais ministeriais taip pat dalyvavo ir šeštadienį ministerių kabineto suruoštame priėmime.

Visame kongrese, atrodo, buvo stengiamasi išvengti politinio aspekto. Jokiose kalbose politika ne buvo minima. Tik keliolika amerikiečių profesorių savo pašto dėžutėse rado šiaurės vietnamiečių studentų atsišaukimą, nukreiptą prieš JAV. Patys rumunai stengėsi mus visur vežioti ir mums rodyti viską, kas yra grynai rumuniška: Rumunijos istorija, liaudies meną, tautinius šokius, rumunišką muziką, papročius, tautinius drabužius, rumuniškus filmus. Vengė minėti komunizmą, net socializmą. Tarp kitko, niekur nematėme komunistiškų balvonų paveikslu, tik vienas kitas komunistinis žūkis kur nors ant fabriko stogo teko pastebėti.

Sostinė ir reikmenų kainos

Pats Bukareštas yra gražus miestas, išplanuotas Paryžiaus pavyzdžiu, su Triumfo arka viduryje ir plačiomis alėjomis, išeinančiomis nuo arkos į visas puses. Matyti nemažai medžių ir gėlių. Bet automobilių labai nedaug: mažiau kaip 1000. (Nukelta į 4 psl.)

Bukarešto senamiesčio kampelis, dešinėje bažnyčia.

pie senuosius baltų kalbų skolinus kai kuriose rumunų kalbos tarmėse, nurodydamas, kad anksčiau kai kurie šių senų žodžių buv. laikomi slaviskais skoliniais. Kitoje paskaitoje viena latvė profesorė iš Lundo (Svedijoje) kalbėjo apie vaikų kalbos išsivystymą dviejų kalbų sąveikoje. Ilustracijai ji naudojo latvių vaikų, augančių Svedijoje, pavyzdžius, daugiausia savo pačios vaikų. Ma-

Rumunijos sostinė Bukareštas — bendras miesto vaizdas

TIKĖJIMAS IR KŪRYBINĖ PASTANGA DAR NEIŠBLĖSO

(Atkelta iš 2 psl.)

kus jungia tačiau ne bendras stilius ar priėjimas (Institutas išvengė daugelio panašių mokyklų blokybės — uždėti vieną antspaūdą, suniveliuoti menines asmenybes), bet pati kūrybinė nuotaika, jaunų kūrėjų troškimas ieškoti savitų išraiškos priemonių ir savo asmeninio braižo. Rebhaus'o bendrabutis buvo jiems daugiau nei bohemiška gyvenvietė, kur buvo kantriai dirbama, mokomasi, studijuojama ir linksminamasi. Rebhaus'as buvo tapęs savotišku dailės centru, menininkų draugystės namais, kur kiekvienas žingsnis Europos pokarinėje dailėje buvo pasitinkamas atvira sąmone, diskutuojamas, analizuojamas ir vertinamas glaudžiam profesorių ir studentų rate.

Jei ir įtartume Henriką Nagį šališkumu, kaip būvusį tos mokyklos profesorių ir tikrąjį jos būcliu, tai 1962 metais įvykus "Freiburgiečio" Albino Elksaus dailės parodai, jokios su ta mokykla "giminytės" ryšių neturėjęs Algimantas Maekus "Margučio" žurnale rašė: "Freiburginės mokyklos lankytojai, o jų sąrašas ne tik apstus ir svarus, nėra "vienos mokyklos" dailininkai. Vietos ir laiko ryšys nepagamino jiems bendros klisės, neužantspaudavo jų kūrybos vienu štampu. Tokio laimingo fakto priežasčių gali būti keletas: individualus kūrybinis potencialas, vėlesnis išsisklaidymas po kitas meno mokyklas. Bet ir šios įmanomos priežastys a priori nepaneigia prielaidos, kad Freiburg meno mokyklos dėstytojai puoselėjo bei skatino atskirų studentų individualų meninį braižą, kuriam buvo lemta sūbręsti ir nepaskeisti dar kitose mokyklose, dar kitose atmosferose ir meno filosofijose." (Margutis, sausis, 1962. Vinjetė: Freiburgas, Elksus, Chicago).

Svarbu čia paminėti dar viena, dažnai užmirštą faktą, jog mokyklos tikslas buvo dvilypis: Vystyti kūrybinį individualų studento potencialą grynojo meno sampratoje ir suteikti jam minimalių techninių, amato žinių, paruošiant emigraciniams netikėtumams. Iš čia: Ecole des Arts & Metiers. Anuomet pastarasis, pra gamtinis motyvas ne vieno mūsų intelektualo buvo rimtai kritikuojamas, kaip siauras ir ribotas, bet čia buvo pamirštama, jog mokykla nebuvo normali valstybinio gyvenimo institucija ir buvo skirta egzistuoti tik kelerius metus. Antra vertus, ji nebuvo lietuvių mokykla. Reikiamiems akademiniams kreditams gauti iš anuometinių prancūzų švietimo įstaigų teko paklusti ir anų reikalavimams. Kad tokie kreditai buvo vertingi, pirmiausia paaiškėjo prancūzų valdžios mokyklos absolventams suteikti tolygių Prancūzijos mokyklų diplomai. Kad tokie diplomai buvo ne vien popieriaus gabalas, įrodė Paryžiaus meno mokyklų vadovybės, kai tose institucijose savo studijas gilino "Ecole des Arts & Metiers" stipendininkai, gaudami atitinkamas užskaitas, tolygias prancūzų mokykloms. Dažnu atveju ir kituose kraštuose iš-eitų dalykų studijas betesiantiem asmenim buvo užskaitoma. Bet ne tai svarbu — pilną šios mokyklos kursą baigę studentai, patekę į kitas mokyklas, įsitikino, kad išmokyti dalykai anaiptol nebuvo tokie jau menkaverčiai kaip ne vieno, mokykloje bebūnant, bandyta samprotauti. Tiesa, savo pobūdžiu ji liko keisto-ka Lietuvos dailės mokyklos ir "Ecole des Paris" kombinacija. Tačiau tokių mokyklų Europoje buvo dižioji dalis, todėl ir "Ecole des Arts & Metiers" nuo jų

skyrėsi tik priemonių ir sąlygų ribotumu. Eksperimentinės, avangardinės mokyklos tiek Europoje, tiek ir kitose šalyse dar tebėra išimtis, o ne taisyklė. Pagaliau svarbu žinoti, jog nei viena meno mokykla studentų, iš tikrųjų, nemoko, o tik suteikia pagrindines sąlygas, tik sudaro atmosferą labiau subrendusių dailininkų priežiūroje ieškoti savo atisako į bendrinčius uždavinius. Jokia mokykla dar nėra pagaminusi menininko. Jokia mokykla neišmokė tikros kūrybos poeto, muziko ar dailininko. Mokykla, ir tai kiekviena mokykla, tėra var tai, pro kuriuos įeinama į didelį, neišmatuojamą kūrybos pasaulį. Jame daugiau pavojų paklysti ir pasimesti, mažiau — surasti savo tikrąjį kelią. Štai kodėl didieji menininkai niekad neišsitedavo formalųjų mokyklų rėmuose. O vis dėlto daug talentų dingę, jei meno mokyklos visai neegzistuoja.

Freiburgo mokyklos epocha baigėsi prieš daugelį metų. Kiekviena jaunystė nusineša su savim romantiką, svajones ir džiaugsmą. Tačiau darbas, ieškojimas ir patirtis išlieka ateičiai. Freiburgiečių senieji takeliai išsiškyrė. Gal teisingiau, kiekvienas pasuko savoju keliu. Mokykla, kaip mokslo institucija, baigė savo egzistenciją 1949 metais, emi gracijai į užjūrius įsisiūbavus.

"Draugo" literatūrinio priedo redaktoriaus užklaustas, kaip jis vertina jo įkurtos ir vadovautos Freiburg mokyklos misiją ir vėlesnį jos auklėtinių pasireiškimą, Vytautas Kazimieras Jonynas atsakė: "Kuriant Freiburg mokyklą, jai vadovaujant ir joje dėstant, turėjau tik vieną troškimą ir baimę, kad beprasmiskai prabėgę dienos mus nekaltintų. Freiburg mokyklos misiją turėtų vertinti kiti. Džiaugiuosi, kad tos mokyklos auklėtiniai savo menu aiškiai kalba už mokyklą ir save. Laimingas esu, daug darbo sudėjęs į jaunąją kartą ir matydamas, kokie sodrūs vaisiai bres-

ta jų rankose." ("Draugas", antroji dalis, 1967.XI.4, Nr. 259, Ilgametė stipendija užsieniuose, Pokalbis su dail. Vytautu K. Jonynu.)

Neabejoju, kad buvęs mokyklos direktorius, V.K. Jonynas kalbėjo ne vien už save, bet simboliškai ir už tuos savo kolegas, kurie tą pačią mintį gal tik kitais žodžiais išreikštų. Šio vakaro motto vietoje tad ir norėtusi pasi- naudoti Jonyno žodžiais: "Kad prabėgę dienos mus nekaltintų." Šio vakaro kukli žodinė ir vaizdinė apybraiža tebūnie paskata nesustoti, nepavargti visiems tiems, kurių tikėjimas kūrybine pastanga dar neišblėso.

KATALIKŲ UNIVERSITETE ROMOJE

Sacro Coure katalikų universiteto medicinos ir chirurgijos fakultete Romoje pradėjo septyntuosius mokslo metus. Ta proga iškilmingas šv. Mišias aukojo šv. Tėvo generalinis Vikaras Romai kard. Traglia, dalyvaujant universiteto profesūrai, gausiems studentams ir civilinio bei božnytinio gyvenimo aukštiejiems svečiams.

Vitolis Dragūnevičius (Freiburgo mokyklos laikų studijinis darbas) Portreto studija

Norėdami geriau aptarnauti mūsų gausius klientus, perėmėme dar vieną restoraną Oak Lawn mieste. Galite būti užtikrinti, kad turėsite skanūs valgius, skubų patarnavimą, kaip ir mūsų pirmame restorane. Kviečiame ir lauksime jūsų atsilankant.

Kilty's Restaurant

4545 West 95th Street, Oak Lawn, Illinois
(2 blokas + rytus nuo Cicero Avenue)

Telef. — GARDEN 4-5800

Įauk' atmosfera — Skanūs valgiai — Skubus patarnavimas

VESTUVĖMS IR BANKETAMS YRA PRIVATOS KAMBARIAI NUO 10 IKI 800 ASMENŲ

Atdara kasdien nuo 8:30 val. ryto Sekmad ir šventad nuo 1:00 val. po pietu

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

• Skanūs valgiai

• Geras patarnavimas

• Puiki atmosfera

PIETOS

\$1.65 IR \$2.25

LOKIO LAUKIMO GREITAS PATARNAVIMAS TALPA 350 SĖDIMŲ VIETŲ

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622

Atdara sekmad ir ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 val. ryto: penktad ir šeštadieniai iki 5 val. ryto.

RINOS IR NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI
Eksperimentiškai uždėdam naujus ir taisome senus. Pilnai apsidraudę. Darbas garantuotas.
A. ABALL ROOFING CO.
LA 1-6047 arba RO 2-8775

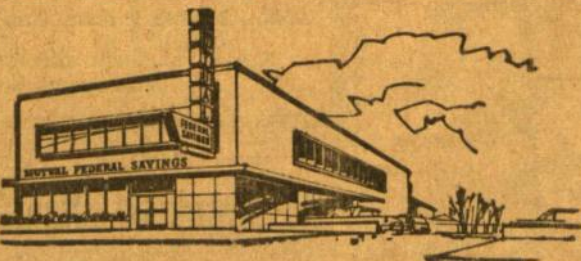
MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgy metų patyrimas.
Apdraustas perkrapstymas.
WA 5-9209 Chicago, Illinois

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toll Miesto lei bmo ir pilna apdrauda
2047 W. 67 PL. WA 5-8063

Stirbis Fuel Oils
Aliejus virtuvei ir krosnims.
"Geresnė ir pigesnė alyva"
Tel. HEMlock 4-6264
PETER STIRBIS
6741 So. Maplewood Avenue
Chicago, Ill. 60629

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

- Pirmųjų taupymus nereikia vėžmėti, juos galite atsųsti paštu. nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.

PARKING LOT ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

PASKOLOS

perkant namus daromos ilgiems terminams ir prieinamais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

MIRĖ KARDINOLAS

Libano sostinėje Beirute mirė Antijochijos Melkitų Patriarkas kard. Maximos IV

Saigū, sulaukęs 95 metų amžiaus. Popiežius Paulius VI-sis katalikų melkitų patriarką kard. dinolu paaukštino 1965 metais.

NUOLATINĖ SIUVIMO MOKYKLA

Jai vadovauja prityrusi mokytoja-instruktore IRENA BERNOTAVICIENE.

Išmokykite naują supaprastintą siuvimo metodą tik per 10 pamokų. Pamokos dėstomos lietuvių ir anglų kalbomis. Registruokitės iš anksto, kad patektumėt į pirmesnę kursą, pas

B. AND B. SEWING SCHOOL VEDEJA ARVYDĄ DIKINĮ — TEL. 927-0044-45

Package Express & Travel Agency, Inc.

AFFILIATED WITH PODAROGIFTS, INC.

PRIIMA UŽSAKYMUS BUTAMS SOVIETŲ SAJUNGOJE

MES TAIP PAT PRIIMAME UŽSAKYMUS SOVIETSKIEMS AUTOMOBILIAMS, SKALBIAMOMS MAŠINOMS, SIUVAMOMS MAŠINOMS, TELEVIJOS APARATAMS, RADIO PRIIMTUVAMS, PRODUKTAMS ir t.t.

Reikalaukite nemokamų KATALOGŲ mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

Main Office:

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1530 Bedford Ave., Brooklyn, New York 11216
TEL. 467-5522

JAU DVYLIKA METŲ VEIKIA LIETUVIŲ BERNIUKŲ MOKYKLA —

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA
Kennebunkporte, Maine,
SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba (po 4 val. savaitėje, 4 grupės).

Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo orientacija. Pati gimnazija padeda mokiniam įstoti į kolegijas.

Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Atlyginimas visiems prieinamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Registruokite mokinius 1968-1969 m. Priimami mokiniai, baigę 8 skyrius.

Informacijų ir kitais reikalais rasykit:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 S. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

NOVEMBER - LAPKRIČIO 22, 24 ir 25 D. D.

BISQUIT 3 STAR COGNAC Fifth \$5.29

CAMUS GRANDE Fine CHAMPAGNE COGNAC Fifth \$5.98

MEISTERBRAND V.S.O.P. IMPORTED GERMAN BRANDY Fifth \$4.89

GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P. Fifth \$4.89

RICCADONNA IMPORTED VERMOUTH dry or sweet 30 oz. Bottle \$1.39

POPULAR BRAND OF IMPORTED 6 Yr. Old 86.8 Proof CANADIAN WHISKY Fifth \$4.98

MOET CHANDON Imported White Seal CHAMPAGNE Fifth \$3.98

ALEXIS LICHINE BEAUJOLAIS Superieur 1964 Vintage Fifth \$1.98

LOWENBRAU or WURZBURGER IMPORTED GERMAN BEER Case of 24—12 oz. Bottles Case \$7.95

BUDWEISER BEER Case of 24—12 oz. cans Case \$3.69

LUIZ'S SERVICE

67th ir So. Western Avenue
Telef. — 476-8780
Tune-ups — Stabdžiai — Patarnavimas kelyje. Karoserijos (Body ir sparnų (Fender) taisymas. Pilnas motory pataisymas ir plovimas. Savininkas Aloyzas Kuniskas

Kazys Varnelis

Projekcija sferoje

Kultūrinė Kronika

• **"LAISKŲ LIETUVIAMS"** konkursas suaugusiems ir jauniui. Antrasis Vatikano susirinkimas praverė Bažnyčios duris visokiems permainingoms, kurios vienus džiugina, kitus sukrečia. "Laiskų Lietuviams" redakcija nori suteikti progą visiems pasisakyti, kaip tos permainingos juos paveikia. Todėl skelbia rašinio konkursą tema "Kaip aš vertinu tai, kas šiais laikais dedasi Bažnyčioje". Vertinant atsiųtuosius rašinius, bus atsižvelgiama į jų faktiškumą bei asmeninį nusistatymą.

Rašinyje (straipsnis, beletristinis vaizdelis ir kt.) turi būti ne ilgesnis kaip 3,000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir išsiųstas kartu su atskiramą vokelyje įdėta tikrąja autorius pavardę bei adresu "Laiskų Lietuviams" redakcijai, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636, U.S.A. Konkurso terminas — 1968 m. vasario 1 d. (pašto antspaudo data). Atsiųsti rašiniai tampa žurnalo nuosavybe ir gali būti jame spausdinami. Vertinimo komisiją sudaro: Aloyzas Baronas (pirm.), kun. Vytautas Bagdanas, Dalia Kučėnienė ir Florentina Kurgonienė. Skiriamos premijos: I — 100 dol., II — 50 dol. ir III — 25 dol. Premijoms 100 dol. jau yra įteiktos V. Kuliešius.

Įdomu taip pat žinoti, ką gi mūsų jaunimas galvoja apie permainingas Bažnyčioje. Verta ir jiems patiems apie tai pasvarstyti. Todėl ta pačia tema skelbiamas rašinio konkursas jaunimui, ne vyresniam kaip 20 metų amžiaus (siunčiant rašinius, pažymėti "jaunimo konkursui"). Skiriamos dvi premijos: I — 50 dol. ir II — 25 dol.

"Laiskų Lietuviams" redakcija

• Gal ir lenkai pradės susiprast? Chicagoje š. m. rugsėjo mėn. pabaigoje t. v. "Lenkų respublikos tautinio išd. komitetas" išleido 1968 ir 1969 m. kalendorių, skirtą lenkiškoms reikalams, kuriame 4½ pslapių paskyrė lietuvių - lenkų santykių klausimui. Kalendoriaus leidėjas yra teisių dr. J. Szygowski, buv. Lenkijos generalinis konsulas Chicagoje, gi dabar "Lenkų legalistinės vyriausybės egzilėje" įgaliotas ministeris. Savo pobūdžiu kalendorius yra leidinys, kuriame įrodinėjama lenkų egzilinės vyriausybės egzistavimo teisėtumas, o pats "kalendorius" užima tik du psl. Anoniminiame straipsnyje (nes pasirašytas tik "Jan R...is") teigiama, kad lietuvių - lenkų nesantaikos šaknys siekia XIX amž. ir rįšasi su Rusijos carų politika, siekiant kirsinti savo tarpe anuo metu rusų valdytas tautas.

Kalendoriuje rašoma, reikia

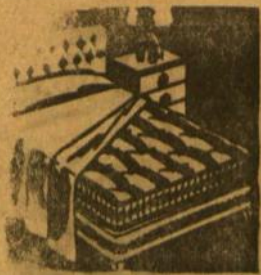
sunkino lietuvių - lenkų santykius. Savo vaidmenį suvaidino ir skirtingi tautų būdai: lenkų piktliežuvavimas, lietuviuose vis išsiaukiąs antilenkškumą.

Suvalkų sutarties sulaužymą ir Vilniaus užėmimą straipsnio autorius net pakartotinai laiko svarbiausiomis lietuvių antilenkiškumo priežastimis. Pagaliau samprotaujama, kad tam tikras atitolimas nuo lenkiškos kultūros galėjo turėti ir teigiamos reikšmės lietuviams, ypač savo valstybės kūrimo pradžioje, bet Lietuvoje toji neapykanta prieš lenkus per giliai įleidusi šaknis, nes 20 metų ji buvo kurstoma, nors tai lietuviams nesutrukdė 1939 m. suprasti ir užjausti lenkus, užgriuvus karo tragedijai. Pabaigoje autorius mano, kad didelių pagerėjimų toje srityje nematyti ir emigracijoje, nors pripažįsta, kad pvz. State Street Chicagoje pernykštis dekoravimas Lietuvos miestų herbais buvo visai nevykęs. Ateityje vis dėlto atrodo, kad tie santykiai pagerėsia!

Beje, įsidėmėt na, kad kitais metais sueina 400 metų nuo Liublino unijos, tačiau tiems metams skirtame ir Chicagoje išleistame lenkiškame kalendoriuje, net ir rašant lietuvių - lenkų santykių reikalu, apie keturisimtmetį unijos jubiliejų nežodžiu neužsiminta.

— Italijoje sėdi ligi gyvos galvos kalėjime nuteistas vokiečių Kappler, 60 m., už karo metu nužudytus 335 italus. Dabar už jo sutiktų tekėti viena ji ilgai globojusi italė, bet vargu ar vyriausybė leis.

— Karšta vasara. Bakersfield, Cal., mieste, 67,000 gyventojų, užregistruota, kad rugp. mėnesį 25 d. buvo temperatūra 100 laipsnių ir aukščiau.

Mūsų erdviuose patalpose turime d'ž ausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUČONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val., antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas Executive Secretary

4 3/4%

ON INVESTMENTS Units of \$100.00 Dividend Checks Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS Units of \$1,000.00 For 3 Years Dividends Paid Quarterly or Compounded

1447 So. 49th Court CICERO, ILLINOIS 60650 Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

LIETUVISKA VALGYKLA GRAZIAUSIAS LIETUVISKAS RESTORANAS. KURIAME GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI

Atdara — nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

highest rates in our history

4 3/4%

per annum, current rate Paid Quarterly

Earn the highest passbook rate in our history, paid quarterly. Earnings at our current rate of 4 3/4% per annum, compounded quarterly, are equal to an average annual rate of 4.83%. Are you now receiving earnings on your savings four times a year? Your passbook savings account has no time or minimum requirement. You may add any amount at any time.

5 1/4%

per annum on 6 month certificates.

Savings Certificates are issued in minimum amounts of \$10,000 and larger amounts in \$1000 multiples.

Safety for savings and financial strength are a tradition at Standard Federal Savings.

Passbook Savings in by the 10th of the Month Earn from the 1st.

Assets over \$120,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4352 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • Phone VI 7-1141

HOURS:

Mon. & Thurs. 9 A.M. to 8 P.M.
Tues. & Fri. 9 A.M. to 4 P.M.
Wednesday — Closed
Saturday 9 A.M. to 12 Noon

KALEDINIAI SIUNTINIAI 1967 M.

Pradziuginti ir paremti savo artimuosius Lietuvoje ar tejanči, Svenciu proga kiekvienas lengvai tai galime padaryti, pasinaudami Baltic Stores patarnavimu ir pasiusdami jiems dovanų siuntineli.

Siuntėjas gali pats sudaryti savo pageidaujama siuntinuka Baltic Stores kainoraščio arba užsakyti jam patinkamą jau paruoftą siuntinį. Žemiau išvardiname kelis, kurie yra labai praktiški ir ten laukiami.

Moteriškas Kalėdinis 1967.

Itališkas halcinis lietpaltis, 3 jardi vilnonės kostiuminės medžiagos, 1 labai geros rūšies megstukas, 2 p. vilnonių arba nailoninių kojinių, 1 komplektas vilnonių arba nailoninių apatinių rūbų, 1 p. odinių pirštinių, 1 vilnonė gėlėta skarėlė, vilninei suknei medžiaga, 1 dėžė šokolado.

\$75.00

Vyriškas Kalėdinis 1967

3 1/2 jardo puikios vilnonės kostiuminės medžiagos, 1 itališkas nailoninis lietpaltis, 1 nailoniniai marškiniai, 2 p. vilnonių arba nailoninių kojinių, 1 p. odinių pirštinių, 20 sigarėčių, 3 jardi vilnonės aukštos rūšies patui medžiagos.

\$75.00

Jungtinis šių abiejų siuntinių siuntinys kainuoja tik \$140.00

Maisto 1967.

3 sv. taukų, 1/2 sv. arbatos, 1/2 sv. geriamo šokolado, 1/2 sv. kavos, 2 sv. ryžių, 3 sv. geriausios rūšies miltų, 1 dėžutė nescafe, 1 sv. maišytų saldainių, 1 sv. razinkų, 1 sv. cukraus, 1/4 sv. pipirų ir 1/4 sv. lauro lapų.

\$30.00

P-3. Vilnonė medžiaga dėl dviejų paltų ir angliška vilnonė medžiaga dėl vyriško arba moteriško kostiumo

\$75.00

V-3 10 jardu kostiuminės medžiagos dėl trijų kostiumų

\$55.00

Praktiški dalykai, kuriuos galima dadėti į betkurį siuntinį. Itališki lietpaltiniai, nailoniniai lietpaltiniai \$11.00. Sveicariški 17 akmenų laikrodžiai \$27. Vilnonės skarėlės \$4.00. Ilgo grojimo plokštelės.

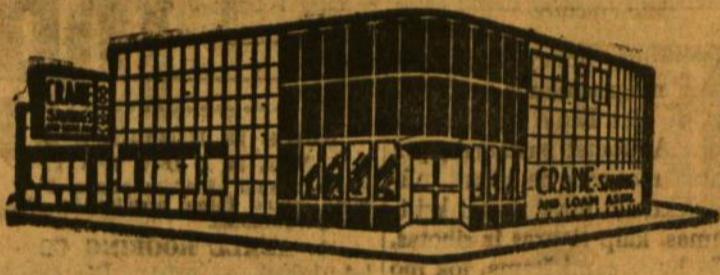
BALTIC STORES, LTD

(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E. 2, England

TELEF. — SHO 8734.

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas ir greitas siuntinių pristatymas.

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 3/4%

Naujas sukeltas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami ausio ir liepos mėn. 31 d.

ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 6 v. v. VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

STEIN TEXTILE CO.

PAPUOSKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS.

Išigykite urminėmis kainomis iš tūkstančių jardu užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadės, "boucle's" ir "fiberglass".

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylo, taffeta, aksomo, ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 v. r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.

Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Chernin's aikštėje.

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

**GRAŽIAUSIA DOVANA
BET KOKIAI PROGAJ**

Puikiausia autentiska ilgo prologo
lietuviška plokštelė gražiai įvytiota,
monaural arba stereo

REQUEST RECORDS

Nesimkite pakaitalot! Krepkites į
jų apylinkės krautuve arba rašy-
kite nemokamo katalogo šiuo adr.:

Request Records, Inc.,
66 Mechanic Street
New Rochelle, New York 10801

**MARQUETTE PHOTO
SUPPLY**

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia
įvairių filmų foto aparatus bei
jų reikmenis. Pasinaudokite pa-
togiū planu atidedant pasirinktus
reikmenis ypatingai progai. Pilnai
užbaigtų foto nuotraukų ap-
tarnavimas Atidara pirmad ir
ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PProspect 6-8998

**Kuriam galui
mokėti daugiau?**

PIRKDAMI NAUJUS AR VARTO-
SUS AUTOMOBILIUS SUTAUPY-
SITE NUO \$500 IKI \$1.000.

PLYMOUTH • VALIANT
BALZEKAS MOTOR
SALES, INC.

4030 Archer, VI7-1515

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER • IMPERIAL

**ROOSEVELT PICTURE
FRAME COMPANY**

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų
rėmai. Pritaikinti paveikslams
skelbimų rėmai ir metalu aplieti
rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 59

**Siųskite Pinigus
į Lietuvą**

Išnaudokit juos kaip galima
geriau. Nemokėkit jokių per-
siuntimo mokesčių.

US dolerių pažymėjimai
yra geriausia dovana.
Vertingiausia dovana
tik US dolerių pažymėjimai.

Duokit savo giminėms ko-
turius kartus daugiau nei gry-
nais rubliais. Jūsų giminės
tai patvirtins.

Tik dolerių pažymėjimai
įgalina jūsų gimines nusipirkti
visko, ko jie tik nori —
maisto, aprangos ir daug,
daug kitų reikmenų — ame-
rikoniškų, vakarų europietiš-
kų ir vietinių — specialiose
dolerių krautuovėse ar Vnes-
posyitorge labai žemomis,
specialiai doleriais kainomis.
Jūsų giminės tai patvirtins.

Pilna garantija.
Jokio mokesčio.

Už šį patarnavimą nėra jo-
kio mokesčio nei siuntėjui,
nei gavėjui, nes išlaidas ap-
moka Vnesposyitorg.

Užsisakykite dabar. Užsisa-
kykite tik per

**INTERTRADE
EXPRESS
CORP.**

125 E. 23rd Street
New York, N. Y.
10010

Prašykite neapmokamo
katalogo.

**NAUJI
LEIDINIAI**

• **Vladas Šlaitas, 34 EILĖ-
RASČIAL** Išleido Juozas Kapo-
čius 1967 m. Viršelis Pauliaus
Jurkaus. Spaudė Lietuvių En-
ciklopedijos spaustuvė, 361 W.
Brodway, So. Boston, Mass.
02127. Rinkinys 48 psl.

Tai šeštoji Vlodo Šlaito, Lon-
done (Anglijoj) gyvenančio mū-
sų poeto, poezijos knyga. Iš jų,
kaip žinome, "Ant saulėgrąžos
vamzdžio" yra laimėjusi mūsų
suose pačią reikšmingiausią
Lietuvių rašytojų draugijos
premią, kaip geriausioji 1959
metų knyga.

Naujajame rinkinyje, kaip ir
pats knygos vardas rodo, tel-
pa 34 eilėraščiai. Visi jie ir ši
kartą yra perdėm šlaitiški: pui-
kūs laisvo eiliavimo pavyzdžiai,
lėtai banguojančio, vien atsi-
dūsėjimo, ar intymiu kreipiniu
pertraukiamo ritmo, graudaus,
bet stoviškai ramaus filosofinio
pamušalo.

Rinkinio temose plūduriuoja
nostalgiški ir skaidrūs kūdikys-
tės ir jaunystės atsiminimai, da-
barties vienatvė, bet ir Dievo
malonės artuma. Tai vis temos,
be kurių daug kas poezijoje ne-
galėjo ir negali apsieiti. Tik
Šlaitas savo intymiu šiltu žo-
džiu ir jausmo nemeluotumu,
toku betarpiu kalbėjimu tiesiog
skaitytojo širdin tas temas pa-
darė mūsųose specifiskai šlai-
tiškoms. Net ir temas kartodamas,
poetas vis sugėba joms
atrasti naują žodį, naują poetinį
įvaizdį ir naują savo paties eilė-
raštine pozicija, kad kiekvienas
posmas suskamba vis naujais
ir sunkiai pakartojamais tonais.
Viso to yra apstu ir šiame "34
Eilėraščių" rinkinyje.

Dr. Adolfas Damušis diskusijose L. F. B. rytinio Amerikos pakraščiū
suvažiavime New Yorke. Nuotr. V. Maželio

• **LAISKAI LIETUVIAMS,**
1967 m. spalio mėn., Nr. 9.
Naujame žurnalo numeryje iš
karto akis labiau užkliūva už
tokių temų: "Blogio vaizdavimas
literatūroje", "Filmo menas
ir bažnytinio atsinaujinimo
įtaka", "Meilė gyvenimo ir lite-
ratūros šviesoje", "Akistata su
Dievo marintoju Altizeriu" ir
kit. Puikūs keturi Alb. Bara-
nausko eilėraščiai, rodo, kad jų
autorius mūsų nūdieninėn poe-
zijos tikrai atneša naują, lie-
tuviškai savą ir sodrų, bet nie-
kieno šitaip neeiluotą žodį. Pus-
lapinė V. Kašubos skulptūra
metalo plokštelėje ši numerį iš
karto padaro estetiškai pa-
traukliu. Gražiai visumon dera
ir Uosio Juodvalkio nuotraukos
bei Z. Sodeikienės piešiniai.

• **TECHNIKOS ŽODIS,** 1967
m., rugsėjo - spalio mėn. Nr. 5.
Naujame žurnalo sąsiuvinyje
skelbiami prof. dr. inž. Jono
Šimoliūno suomiškieji jaunystės
dienų atsiminimai, 1956 metais
įrekorduoti magnetinėn juoste-
lėn. Tėsimas anksčiau pradėta-
sis ir labai įdomus "Pasikalbė-
jimas su mūsų humanitais". Ši
kartą humanitarams atsako
tikslųjų mokslų atstovai: dr.

Jurgis Gimbutas, dr. Kęstutis
Keblys ir dr. Zenonas Reka-
šius. Tai, tur būt, vienas iš įdo-
mesnių dalykų, bet kada spaus-
dintų "Technikos Žodyje". Ne-
iškenčiame čia nepacitavę trum-
pos ištraukėlės iš K. Keblio
minčių: "Nemanau, kad profes-
soriai sambūriai būtų kokiū
nors tiltų į organizuotą lietuvių
visuomenę tiems žmonėms, ku-
rie jaučiasi nuo jos atitrūkę. Jei
koks profesionalas neleis

vaikų į liuanistinę mokyklą,
nebus niekad girdėjęs apie
Bendruomenę, neskaitys lietu-
viškos spaudos ir grožinės lite-
ratūros, kratysis visų pareigų,
tai jo priklausymas kokiam nors
chemikų lietuviškai draugijai
nėbus galima laikyti parsmingu
įsijungimu į lietuviškos bend-
ruomenės gyvenimą. Nesutinku,
kad į profesinius sambūrius rei-
kėtų žiūrėti kaip į DP stovyk-
las nuo organizuotos lietuviškos
visuomenės bėgantiems specia-
listams".

• **SEALANTS.** Edited by
Adolfas Damušis. Reinhold Pub-
lishing Corporation leidinys,
382 psl., kaina \$17.50. Visiems
gerai išnomas dr. inž. Adolfas
Damušis yra šios knygos redak-
torius ir 45% jos tūrio auto-
rius, nors įvairios knygoje lie-
čiamoms sritims ir buvo pasitel-
kęs visą eilę specialistų.

Knygoje aprašomos medžia-
gos angliškai vadinasi "Sea-
lants". Lietuviškai gal čia tiktų
vartoti "Rišuoliai". Tai yra plas-
tinių medžiagų gaminiai, paremi-
ti naujais sintetika. Jie varto-
jami jungti statybines konst-
rukcijas bei kelių plokštes. At-
mosferinių veiksmų įtakoje,
konstrukcijų dalims ar kelių

*You'll leave your heart
at the*
**DIAMOND
HEAD**
RESTAURANT AND LOUNGE

SOTS UŽKANDŽIAI
Karta įžengus vidun,
jūsų širdys nuskradins
jus į niekad nepamirš-
tama, tropikinį Pietų
Pacifiko grožį. Pasid-
žiokite puikiais tropi-
kiniais ar amerikoni-
škais kulinarijos ga-
miniais, atyžniu patar-
navimu ir elegantišku
patogumu.

Sarah Mitchell Hodess
ON SOUTHWEST COR. JUST WEST OF THE
BRIDGE, 700 S. STATE INTERSECTION
for reservations call 925-3678

Private Rooms for Group Parties and Couples

DRAUGAS, šeštodienis, 1967 m. lapkričio mėn. 25 d. 7

plokštėms judant, rišuoliai įsi-
tempia bei susitraukia. Judėji-
me jie sankabiai laiko judan-
čias dalis. Tuo būdu konstrukci-
jose ir keliuose išvengiama ply-
šių.
Si knyga yra pirmoji, apra-
šanti tas specialias technologi-
nes medžiagas.

SEMINARIJŲ REFORMA
Kolumbijos sostinėje Bogoto-
je Pietų Amerikoje buvo susi-
rinkę 35 kunigų seminarijų rek-
toriai aptarti seminarijų refor-
mos klausimus. Pagal Vat ka-
no II-je susirinkimo ir pasaulio
vyskupų Sinodo direktyvas
numatoma nemažai pakeitimų
įvesti filosofijos, teologijos ir
sielovados mokslų programose.
Kolumbijoje, kuri turi virš 15
mil. gyventojų, šiuo metu ku-
nigų seminarijose studijuoja
1,300 seminaristų - studentų.

REMKITE "DRAUGA"

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Trys Moderniškos Kopyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPYČIOS

2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATTYTI

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių
ir kitų papuošimų.

2448 West 68rd Street, Chicago
Telef. PProspect 8-0833 PProspect 8-0834

**PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON**
SAVININKO
**SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.**
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Pasa-
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kaping

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai:

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
8307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 SO HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 SO. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1005

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sufkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

free gifts

In addition to earning the highest dividend rate on your savings, you can receive, absolutely FREE, your choice of one of the valuable gifts pictured here. Simply open an account for \$300.00 or more or add that amount to your present account. All gifts are of excellent quality, made by nationally recognized companies.

Free gift offer ends on Jan. 13, 1968. Stop in soon to Midland Savings... a personal service community thrift institution since 1914. Sorry, only one gift per family. No mail requests, please.

SAVERS...TAKE YOUR CHOICE

 TEFLON FRYPAN/COVER	 YEAR-ROUND BLANKET (72"x90")
 ZIPPER BAG	 BATHROOM SCALE

HIGHEST EARNINGS

5 1/4% per annum	ONE-YEAR CERTIFICATES Certificates issued for minimum amounts of \$5,000.00 or more. Dividends are paid on all certificates 12 months from date of issue.	REGULAR PASSBOOK SAVINGS This high passbook rate is the highest allowable by law. Save when you want or withdraw in any amount at any time. Savings in by the 15th of January earn from the 1st of that month.	4 3/4% per annum
----------------------------	---	--	----------------------------

SAVINGS INSURED TO \$15,000 BY AN AGENCY OF THE UNITED STATES GOVERNMENT

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 Archer Ave., Chicago, Ill. 60632, Tel. CL 4-4470

INSURED

perskaite Drauga, duokite kitiems pasiskaityti.

Moterų Gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill., 60629
Tel. 925-5988

DIEVUI IR BROLIAMS

„Visą savo gyvenimą atiduokime Dievui ir broliams. Už tai Dievo Avinėlis nuves prie gyvybės šaltinio, nušluostys nuo akių kiekvieną ašarą“.

Ta kryptimi prel. J. Balčiūnas kalbėjo per aštuonias konferencijas lietuviams moterims uždaroje rekolekcijoje lapkričio mėn. 9—10—11 dienomis Cencle vienuolyne, 11600 So. Longwood Dr., Chicagoje, duodamas vis šviežią, naują, gyvą ir labai praktiškai gyvenimišką aspektą. Toji tema neišsėmia, nes tikėjimas remiasi meile Dievui ir žmogui. Kaip Kristus yra neatskiriamai Dievas ir žmogus, taip ir mūsų tikėjimas turi reikštis meile Dievui ir žmogui. Jei mylime žmogų, išjungdami Dievą — esame stabmeldžiai; jei mylime Dievą ir nenekčiame žmogaus — esame kerkėžiai. Mažiausias patarnavimas, iš meilės Dievui padarytas artimui, yra vertesnis už didžiausius darbus be meilės.

Dievo meilė yra didi dovana žmogui. Dovana, kurią žmogus pats savo valia turi priimti. Var gas tam, kuris nori matematiškai Dievą išsiaiškinti. Jį suprasti. Dievas yra neaprepiama didybė, protu gi galime suprasti dalykus, kurie nepašaukia žmogaus išminties. Dievas yra virš visko. Tad žmogus protu gali išsiaiškinti kai kurias tikėjimo tiesas, bet tikrasis Dievo supratimas yra — realizuoti, kad esame per menki Dievą suprasti. „Viešpatie, Tu tikrai esi pasislėpęs Dievas“.

Šių dienų žmogus nori viską išsiaiškinti. Kaip ir renesanso laikais, žmogus dabar stovi visko centre. Visur regimi žmogaus sugebėjimai, jo laimėjimai. Žmogus nepriima Apreiškimo. Savo protu jis kuria savo Dievą. Tai yra klaida. Esminis gi tikėjimo nusiteikimas yra pajėgti nusizeminti ir atsiverti, būti imliu. „Štai, aš beldžiu į duris ir klausiu, ar jos man atsidarys. Jei durys atsidarys (jei — tu jas atversi), aš įeisiu ir gyvensiu ir duosiu gausiai gyvenimo“ — kalba KIRSTUS.

Kai stebime dangoraižius ar šiaip pastatus, nematome jų pamatų, o pamatai yra pati svarbiausia pastato dalis. Jei jie bus nepakankamai stiprūs, viskas vieną dieną sugrius. Vertybės yra žmogaus gyvenimo pamatai. Labai svarbu tinkamai jas pasirinkti ir pasisavinti. Vertybės radikaliai nesikeičia. Pasaulis keičiasi. Reikia, kad žmogus pasaulį pažintų, bet ne jam pataikautų, o ji pakeistų. Reikia pažinti tiesą, ir tiesa padarys žmogų laisvą. „Aš esu Tiesa, Kelias ir Gyvenimas“. Tai gi, — Dievo pažinimas, Jam atsivėrimas išlaisvina žmogų. „Dieve, kad pažinčiau Tave, kad pažinčiau save“ (Šv. Augustinas). Kai mes kenčiame, kai liūdime, kai išgyvename nelaimę, Dievas tada yra ypač arti mūsų. Jis stovi ir laukia. Reikia tik į Jį atsigręžti ir, kaip šv. Teresėlė pasakytų, pulti Jam į glėbį. Nuodėmė mus supančioja. Išstikti nuodėmės, mes nuostojame laisvės.

Kantrybė brolių meilės tarnyboje yra aukščiausia vidinė jėgos išraiška. Atlaikyti kūno ir dvasios smūgius reikia turėti jėgos. Tai gali didvyriškumo turinčios sielos, gyvenančios Dievuje. Impulsu vadovaujasi gyvuliai. Žmogui privalu valdytis,

nesusierzinti, nesusivruoti, nepasiduoti nekantrumui. „Vyro išmintis pažįstama iš kantrybės“. Tik kantrumu jūs laimėsite gyvenimą savo sielai. Ne kantrumas ardo mus pačius mūsų viduje, įžeidžia artimą, griauina sugyvenimą. Reikia nešioti vienas kito naštas, tada įvykdysime įstatymą. Didesnė atgaila yra sugebėti šypsotis kančioje, kaip vaikščioti, užsidėjus pačiam kokią atgailą. Kristus gyvena, kaip ir mes, žmogišką gyvenimą ir paliko pavyzdį. Iš Jo reikia semtis jėgų, nes Kristus yra „Kantrybės ir paguodos Dievas“ (šv. Povilas). „Iš to pažins jus, kad esate Dievo mokiniai, jei turėsite melės vienas kitam“.

Mūsų meilė turi būti tarnaujanti meilė, atsižadanti, nuolanki, paslaugi, dosni ir gailestinga. Būti patarnaujančiu visiems, visur, visada, viskuo. Tai parodys, kiek mes esame krikščionys.

Už dideles vertybes reikia mokėti didelius pinigus. Dvasinės vertybės įsigyjame tik per auką, ryžtą, dvasinę discipliną, dideles pastangas. Reikia mirti sau, kad Dievas gyventų mūsų. Visa kasdienybė yra pilna aukos ir nusigalėjimo. Eiti tinkamai gyvenimo keliu, kurį Dievas mums skyrė — yra mūsų uždavinys. Visą priimti kantriai, su džiaugsmu ir visą savo gyvenimą atiduoti Dievui ir broliams.

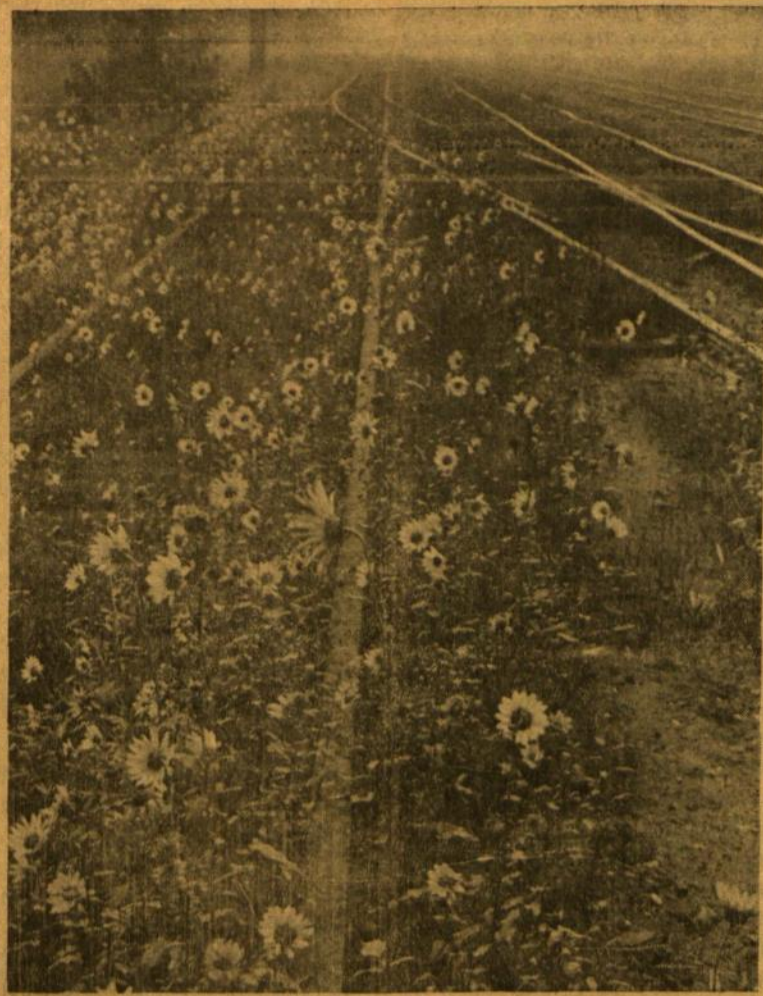
Tai žiupsnis minčių, kurias pažėrė prel. J. Balčiūnas. Rekolekcijose dalyvavo 40 lietuvių moterų. Kitą metų rekolekcijos bus irgi lapkričio pradžioje. Rekolektačių būrys galėtų būti didesnis. Yra 50 vietų.

Taip Dievas stovi šalia mūsų, kviečia ir laukia. Tik nuo mūsų priklauso, ar mes į Jį atsukame.

Danutė Augienė

Rudenio ūkanose...

Galėtas kelias... Praeitina? Ar ateitin? Nuotr. Ged. Naujokaičio

KOLONIALINĖ MEKSIKA

B. CIPLIAUSKAITĖ

Daugelyje Meksikos miestų bei miestelių visos trys jos kultūros: senoji indėnų, kolonialinė ir modernioji, dažnai glaudžiai viena prie kitos. Daugelis šventovių apjungia nors dvi pirmąsias, bet pasitaiko, kad ir jose prįjungiamos visai nauja dailis: iš senųjų piramidžių akmenų pastatyto baroko bažnyčioje užtiknamas modernus vitražas ar freskas. Taip, kaip XVI—XVII a. užkariautojai stengėsi ištrinti visus pagonybės pėdsakus, porevoliucinis meksikietis geidžia užmiršti ispanų priešpauką.

Kolonialinė Meksika turi savo veidą, ir sekant jos apraiškas mene, galima susidaryti paties krašto istorijos vaizdą. Daugiausia jos apie Mexico City. Miestai kaip Querétaro ar Dolores Hidalgo itin svarbūs tautos atbudimo periode, ten barokas jungiasi su naujomis idėjomis. Idomu tai, kad kiekvienas kolonialinis miestelis turi labai savitą veidą. Žinoma, bendras jų visų bruožas: didžiulės baroko bažnyčios, beveik perkrautos ornamentais, daugelis papuoštos tikru auksu. Tačiau centre jos

daug virtuoziškesnės (pvz. Capilla dėl Rosario Puebla'oj ar Santa Prisca Taxco), pietuose — kuklesnės. Tik visai netoli nuo Yucatan keliauninką nustebina grynai kolonialinis, praejusią didybę bei puošnumą bei smarkią ispanų įtaką rodantis miestukas — San Cristobal de las Casas.

Patys gyventojai taip pat atspindi istoriją. Taip pvz. Guanajuato, šiaurėje nuo Meksikos, kuris kartais lyginamas su Italijos kalvų viduramžių ar renesanso miestukais ar su ispaniškąja Cuenca. Žmonių veidai ten daug baltesni, jų bruožai daug taisyklingesni, negu kitur. Čia ilgą laiką buvo ispanų administracijos bei kultūros centras.

Savo darnumu bei vieningu stiliumi akį itin patraukia Morelia, kalnais ir ežerais atskirta nuo Mexico City. Jau vien kelionė į ten akiai nesibaigianti puota. Vos tik ten atvykus, pasijuntama, kad tai planuotas miestą: beveik visi pastatai vienodo aukštumo, beveik kiekvienas iš jų su didingų proporcijų, neperkrautu puošmenom patio. Tai tikras rojus per svetimus vartus galvą kaišiot mėgstamam: kiekvienas namas atskleidžia nenumatytas galimybes. Daug kur iš pato į antrą aukštą veda iškilmingi, gražių proporcijų laiptai. Matyt, kad ten gyventa ispanų didikų, mėgusių grožį bei proporcijas.

Net ir netoli nuo Morelia esantis nedidutis Patzcuaro, išgarsėjęs savo keramika bei ypatinga žuvim, stebina savo aikščių ir net kai kurių gatvelių didingumu, lyg koks Ispanijos centro miestukas, kur XVII a. viešpatavo vienas ar kitas didikas.

Puebla vėl siūlo visai kitą vaizdą: tai plytų ir klinkinių plytelių margas spalvų žaismas. Kai kurių bažnyčių fasadai taip išmarginti, kad net akys raibsta. Ten aiškiai atsispindi noras nustebinti, noras pritraukti savo nepaprastumu. Tokios bažnyčios tik toj apylinkėj randamos. Puebla yra ir išgarsėjusi, ornamentais perkrauta Capilla dėl Rosario, kur auksas blykčioja iš visų pusių, o bendras vaizdas primena vestuvinį tortą. Prie beveik kiekvieno namo ten galima sustoti, ypač jų išorė tiesiog neatsižūrima.

Iš visų įdomiausia ir įspūdingiausia, tur būt, nėra nei jos katedra, nei arkivyskupo rūmai, o mažytė, jau gana toli laukuose stovinti Santa Maria de Tonanzintla: baroko interpretacija indėnų akimis. Primityvios, naišios figūros, kur pagonybė aiškiai maišosi su krikščioniškais simboliais; neįprasti ryškių spalvų deriniai; neribota vaizduotė,

Nuotrauka V. Maželio

PADĖKOS DIENOS ŽENKLE

STEFANJA STASIENĖ, Cleveland, Ohio

Lapkritis niūrus ir lietingas. Gamtoje išnyksta paskutinės rudens šiltos spalvos ir niūrios bei tamsios artėjančios žiemos dienos mus vėl gražina į namus.

Tad nenuostabu, kad tokiais niūriais rudens vakarais gimė didelė dalis mūsų gražiosios ir turtingos tautosakos bei papročių.

Pati gamta po vasaros intensyvaus ir produktingo vegetatyvinio periodo pasirinko ateinančius mėnesius poilsiui ir naujų jėgų sukaupimui ateinančio pavasario gyvybei pažadinti.

Žmonės sėkmingai užbaigė darbus ir, surinkę iš laukų visas gėrybes, dabar rado tinkamiausią laiką už visa tai Aukščiausiajam padėkoti ir tinkama švente savo džiaugsmą atžymėti.

Tai prasminga Padėkos Diena, kuri ir mums, kaip krikščioniškai rūkininkų tautai, nėra svetima.

Kaip kiekviena šventė, taip ir ši, šalia religinių bei vidinių žmogaus jausmų pasireiškimų atžymima ir išorinėm apraiškom, kaip vaisėm ir t. t.

Šiame krašte šios šventės proga kiekviena šeima, sekama tradicija, paprastai pietums patiekia paukštieną. Pirmenybė, žinoma, čia skiriama kalakutui. Tad, palikime prie šio tradicinio paukščio, tik šį kartą mėginkime jį patiekti truputį skirtingu būdu.

Kalakuto vyniotinis

Paruoštą vartojimui kalakutą per nugarą įpiauti ir mėsa peilio pagalba stumti žemyn. (Zodžiu, nuo kaulų nuimti mėsa, saugojant odą, kad nesusidras-kytų.)

Tvaskančio St. Domingo bažnyčios interjeras — Santo Domingo medis, Oaxaca, Meksikoje.

Vien dėl tos bažnyčios apsimokėtų aplankyti Meksiką. Šiek tiek į ją panašus kitas „primityvas“: Tlalochohuaya, netoli nuo Oaxaca. Tik vietoj reljefo ten indėnų vaizduotė liejasi freskose.

Cuernavacoj iš ispanų laikų išlikę vešlūs parkai ir sodai; senajam mieste Mexico City dar galima atrasti nemažą rūmų, ligoninių, valdžios pastatų. Daugelyje jų vyrauja aiški linija ir tam tikras orumas; tik bažnyčios perkrautos fantazija, tačiau ir jų kai kurios — pvz. Eduardo de Tresguerras statyta La Valenciana Guanajuato ar Santo Domingo Oaxaca'oje — jau pavirtę klasiškais paminklais. Beveik juokingai, kažkaip ne savo vietoj atrodo neoklasiškinė statyba, kaip Guanajuato teatras: mažytė aikštė, mažam, tarp kalnų išsprastam miestukų įgrūstas didingų graikiškų kolonų fasadas su bronzos skulptūromis ant stogo.

Ypatingai įdomu susipažinti su kolonialine Meksika tam, kas matė Ispaniją, iš kurios čia impanzintla: baroko interpretacija indėnų akimis. Primityvios, naišios figūros, kur pagonybė aiškiai maišosi su krikščioniškais simboliais; neįprasti ryškių spalvų deriniai; neribota vaizduotė,

Skilvelį ir širdį apvirti nedideliam kieky vandens su prieskoniais: salierų, truputį morukų, porų, petruškų.

Pavirius sumalti, pridėti 4 valg. šaukšt. pyrago džiovėsių, įpilti šiek tiek sultinio, kuriame virė skilvelis. Pagal skonį įdėti druskos, truputį pipirų ir 1 arb. šaukšt. smulkiai kapotų petruškų lapelių. Pagaliau sudėti 3-4 ju kiaušinių išplaktus baltimus (tryniai nenaudotini). Palengva išmaišyti. Kalakuto nuimtą mėsa pakloti, šiek tiek parbarstyti druska, išlyginti gražiai

raumenis ir paruoštą įdara šaukštu išdėlioti ant trečdaly kalakuto. Atsargiai suvynioti ir siūlu aprišti. Padėti ant skardos, vyniotinio paviršių patepti sviestu, apdėti keliais salierų kotais, pora morkų, petruškų, porų, kepti prie 350 laipsnių. Po pusvalandžio palaistyti visišku sultiniu (3 kubikai visišku sultinio atskiesti viename puoduke karšto vandens). Laiks nuo laiko, atdarius orkaitę, šaukštu palaistyti vyniotinį. Kepti iki vyniotinio paviršių bus gražiai apkepęs. Iškepus dėti į pailgą lėkštę, nuimti siūlus, papuošti virtom slyvom, perušų lapeliais.

Tinka bulvių košė, žali žirnėliai, spanguolių ar bruknių uogienė.

Lietuviška širdis prie Atlanto

Atlanto pakrantėje, Miami mieste, dabar garsėja lietuvi Ona Petrauskaitė - Ross. Ji buvo pakviesta pasirodyti televizijoje, apie ją rašė vietos laikraščiai „Miami Herald“ ir „Miami News“. Jos vyras miręs, bet ir likusi našlė ji nepasimetė.

o savo energiją nukreipė į globą labiausiai pagalbos reikalingų vaikų ir jaunimo — neišsivysčiusių dėl smegenų sužalojimo (cerebral palsy). Specialioje klinikoje ji padeda šioms nelaimingiesiems išvystyti kalbą, moko juos, kaip apsirūpinti save, kaip savarankiškai tvarkytis namuose.

Jimusi Chicagoje. Jos tėvas buvo gydytojas Jonas Petrauskas. Mokslusėjo Voss ir Barry kolegijoje. Tačiau studijų ji neuzleidžia nei dabar. Ji vienoje Miami kolegijoje ima šv. Rašto, Vatikano susirinkimo dokumentų gilesnį kursą, studijuoja psichologiją. Išsilavinimas ji padeda visuomeninėje ir karitatyvinėje veikloje. Ji yra JAV Moterų tarybos narė, Cerebral Palsy direktorių tarybos narė, be atlyginimo lavina 15 000 protiškaai atsilikusių vaikų.

Būdama giliai religinga ji

Ji yra išsivysčiusi moksliniuose maitinimosi pagrinduose, įsigilinus į dietetiką ir moko vaikus bei tėvus (nuo 6 iki 60 metų) higieniško maitinimosi pagrindų. Gyvena 245 E. Rivo Alto Island, Miami Beach, Fla. Kai gausus būrys lietuvių Atlanto pakrantėje palmių pavėsyje susėdome prie stalų pasišė sukalbėti maudą, kam visi mieliai pritarė. J. Daugl.

FILMŲ ĮVAIRUMAI

Meistriškas filmas

Šiais laikais danžai tenka sutikti su vieša opinija, kad filmmai yra perkrauti gyvenimo purvo bei kitokio šlamšto, girdi, net neapsimoka visai gailėti brangaus laiko šitokiam „menui“ Tačiau tokio teigimo suvisuotinis būty taipgi klaidingas žingsnis, nes toli gražu ne visi filmai mėgaujasi nešvarumų dumbly.

Štai, geras pavyzdys yra spalvotas filmas „The Family Way“. Tai tikrai mažas, meistriškas kūrinys, tai sveikų pažiūrų sugrįžimas į ekraną. Visas filmas sukasi apie meilę, bet taip subrendusiai bei skoningai pristatyta, kad negali nesizavėti tikrai išskirtiniu pastatymu. Tada grįžta ir įsitikinimas, kad keičiasi laikai gerojon pusėn, o filmų pasauly išauga ir suaugo kartu tekstai, režisieriai ir stebėtojai.

Minimas filmas yra puikus pavyzdys to ekraninio laimėjimo šiandieniniame gyvenime, kai filmai nagrinėja esmines problemas tikrų, realių žmonių. Nepaslaptis, kad tai nėra koks atsitiktinumas, kad tekstas buvo parašytas Bill Naughton, kuris parašė ir „Alfie“. Jis turi talentą ištraukti natūralų humorą iš pačių skaudžiausių žmonių santykių.

Filmas susuktas daugiausia šiaurės Anglijoje, smarkiai supramonintame krašte — Bolton mieste. Veiksmas vyksta darbo žmonių aplinkoje. Populiarioji Hayley Mills ir Hywel Bennett vaidina dvejetą jautrių, gerokai nekaltų jaunuolių jaunavedžių, kurie yra priversti pradėti vedybinį gyvenimą jo tėvo pergrūsto namo viename kambaryje. Mieste — trūkumas butų. Jaunoji pora

negaus atskiro buto, kol nesuilaus bent vieno vaiko. Tai tik ironijos dalis. Užgauliojančiai besityčiojant jo tėvui, girdint nesubtilių juokų krušą iš draugų, dengiant privatiškumą popieriaus plonumo sienomis, jaunasis su savo žmonele negali pradėti normalaus vedybinio gyvenimo Jaunoji, kurios žinios apie vedybinį gyvenimą tėra gautos tik iš nugirstų moterėlių istorijų, kaltina save. Visą mėnesį jaunieji tai laiko paslaptyste, o rūpestis auga.

Pagaliau tėvai sužino, kad vedybos „nevyko“. Iš jų reakcijų stebėtojai patiria jų pačių baimes, netikrumus ir kitas „šmėklas“, bėgančių metų pakastas Jaunojo tėvas, anglų aktorius John Mills (gyvenime Hayley's tėvas) asmeny, su naujas „nepasisekimą“ prima sau už asmenišką kaltę. Žiūrovai sužino, kad ir jo vedybinė naktis buvo keistoka.

Dviejų šeimų gyvenimas rutuliojasi autentiškame fone. Muzikinė palyda (Paul McCartney, iškėlęs Beatles) turi barokinio elemento savo perėjimuose nuo formalumo ir paprastos melodijos.

Vaidyba visų aktorių meistriškai puiki. Ypač geras tėvas — John Mills. Hayley Mills čia išsilaisvina iš Walt Disney filmų tipų (kur ji švitėdavo) ir tampa gracinga ir talentinga jauna aktorė. Naujokas Hywel Bennett — idealus jaunikis, kuris visad turi atrodyti vyrįškas, net suabejojimo momentais.

Ir taip šis filmas, sprendžias dviejų kartų gyvenimą, perduotą su reikiama didybe bei pagarpa, sąžiningumu, paprasta kalba ir neišpasakytu humoru, tinka jaunuoliams ir suaugusiems.

St. S.